તારીખે મુલ્કે સોરઠ

કીસ્સા

હાજીમંગલોરીશાહકા.

(ઉર્દુ ઝબાન ઔર ગુજરાતી હરફોંમેં.)

છપાનેવાલા

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુષ્ટે-બુકસેલર.

પુસ્તકાલય-અમદાવાદ.

આવૃત્તિ ત્રીજી.   પ્રત ૨૧૦૦.

અમદાવાદ.

રાજનગર ટાઇપ ફાઉન્ડરી પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ.

સંવત ૧૯૬૧   સને ૧૯૦૫

કીંમત રૂ. ૦-૪-૦

કીસ્સો હાજી મંગલોરીશાહકા.

દીલને મેરે કહા યું કુછ યાદ કર ખુદાકી,
પાવે તુ ફ્રએઝ જીસસે તારીફ કર મૈલાકી.
માલુમ નહીં કીસીકો તેરે સો ઈંતેહાકી,
શીરીં ઝબાં મુજહે દે તોફીક નેક રાહકી.
સુનયોરે કાન ધરકે જો કરની હએ ખુદાકી
યારાં દેખો હીમ્મતકો હાજી મહમુદશાહકી.
કુદરત તેરી બડી હએ વાં નહીં કીસીકા ચારા,
સાહેબ સચ્ચા તુ કાદર રોઝીકા દેનેહારા;
નેકી બદી હએ તુજહસે બંદાતો હએ બેચારા,
પહોંચે નઝર કીસકી યેહ ખેલ હએ નીયારાં—સુનયો.
કુદરત સતી બનાએ શમસો કમર સીતારે,
ચવદા તબક પલકમેં કુદરત સતી સંવારે;
કીજે કરમ તો અપના બખસેં ગુનાહ હમારે,
રાખેં શરમ દુનીયામેં મોહતાજ હએં તુમ્હારે—સુનયો.
દાતાર તુ સચ્ચા હએ ખાલીક સભી ખલકપર.
હઝદા હઝાર અલમ જીન્નો બશર મલકપર;
કુનકે કહેસે સારા બન્યા અરઝો ફલકપર;
કયા નુર હએ અલા નુર કુરબાનહું જહલકપર—સુનયો.
રબને લે નુર અપના એક દોસ્તકો બનાયા,
દીતીઊસે નબુવ્વત સરપર છતર ફીરાયા;
સાતોં તબક સંવારે મેરાજકો બુલાયા,
જીતને હુએ પયગમ્બર ઉનપર ખતમ કરાયા—સુનયો.
અહમદ નબીકો હકને કયા મરતબા દીયા હએ,
દો જગકી બાદશાહી શાહોંકા શાહ કીયા હએ;
મીઠે નબીને હકસે બખશા ઊમ્મત લીયા હએ,
દેખો દરસ નબીકા શીરો શકર પીયા હએ—સુનયો.
દો જગકે તાજ તુમ્હીં હઝરતે નબી,
હકને દીયા હએ રાજ તુમ્હીં હઝરતે નબી;
હો સાહેબે મેરાજ તુમ્હીં હઝરતે નબી,

હમ આસીયોંકે રાજ તુમ્હીં હઝરતે નબી—સુનયો.
બરહક નબીકે થારાં અબાબકર સાદેકીન,
ઊમ્મતકે વએ ગમખ્વાર ઉમર મીર આદેલીન;
જમા કીયા કુરઆન વોહ ઊસમાન બીલયકીન,
દુલદુલ સવાર શાહ અલી હએદરે યકીન—સુનયો.
હઝરત અબાબકરપર લાયા સદક શીતાબ,
કુરબાનહું ઊન્હોંપર જો આદીલ ઉમર ખતાબ;
ઊસમાં ગનીકો દેખો જું ચંદ હએ મહેતાબ,
બુત કાંપતે અલીસે હઅબતસે ચડતી તાબ—સુનયો.
ઊમ્મતકી હએ ખુઆદી બી ફાતમા બુતુલ,
સરતાજ ઊનકે હએદર બાબા તો હએ રસુલ;
હકકી હએ મેહેરબાની ઉનપર સદા ખુસુસ.
બેહેતર હએં બીબીયોંમેં યું સાહેબે જુલુસ—સુનયો.
ફરઝંદ ફાતમાકે હસન ઔર હુસેન જવાં,
ઊમ્મત જો હએ નબીકી ઊનપર યું મેહેરબાં;
કાસામ અલી અબ્બાસ જું માહતાબે ખુશનુમાં,
બહેરે તકી ઔર નકીકે કરો યાદ દીલરવાં—સુનયો.
મુસલીગ ઇમામ જાફરે મુસા અલી રઝા,
મએદાને કરબલામેં હકને લીખી કઝા,
ઊનકો દીયા ખુદાને શહીદોંકા મરતબા,
મહેશરમે કુરીયોંકો મીલેગી સો યું સઝા—સુનયો.
અસકરઅલી વબાકર સાદીક હુએ શહીદ હએ,
હાતીમકી બાત ઊનકી કીયામત તલક કહી હએ;
સુનકર વે કુરીયાંકી હુરમત સભી ગઇ હએ,
લાનત ઊન્હોંપે હરદમ ઊમ્મતને યું કીઇ હએ—સુનયો.
સુમા ઇમામ કાઝીમ અકબર હસન હુસેના,
સાચે હએં ભાઈ મહેકી હકને રખે તવાના;
ફતહા જો જફ્ફત હનીફા કાફીર સાથે રવાના,
સવગંદ અપને ઉપર પાની કીયા હએ ખાતા—સુનયો.
મઝહબ હએં ચાર બરહક આઝમ ઇમામ શાફી,
માલીક ઔર હંબલી બુગ સબ મુનકરોંકો કાફી;
ઊનકે ગુરૈદ મુજહકો બખશે ખુદા મઆફી,
આરેકે સાચ બુજહું મઝહબ હમારા હનફી—સુનયો.

અલ્લાહ હુએ હસનકી મીરાં યું દસ્તગીર,
કાંધા દીયા નબીકો વોહ સાહેબે નઝીર;
ચીરોકે સર છતર હુએ હઝરત પીરાનેપીર,
મોહતાજ હુએ મુરીદાં સબ આસીયાં અસીર—**સુનયો.**
હકને બડા મરતબા તુમકો દીયા હુએ આલા,
ઝાહીર કીયા દુન્યામેં રોશન બડા ઊજાલા,
પીછે નબીકે તુમને ઇસલામકો સંભાલા,
હું મુંતઝીર દરસકા અએ સાહેબે કમાલા—**સુનયો.**
કરવા મદદ હમારી મહેબુબ સાહે આલમ,
ખાદીમકી સબ હકીકત જાહીર હુએ તુમકો માલમ;
મુશકીલ તુમ્હીં કુશાહો બેશક ગરીબ હાલમ,
કરથો દફા બલાકો દુશમનકું ઝેરે ઝાલમ—**સુનયો.**
ગુજરાતકે મુલકકો તુમને ફતાહ કરાએ,
સબ કુફર ઝેર કરકે ઇસલામ દીં જગાએ;
નાઘેરકે મુલકમેં હાજી મહેમુદશાહ આએ,
ફરમાનસે નબીકે સબ કાફીરાં ખપાએ—**સુનયો.**
શેખદીનને કહા યું કીસ્સેકો અબ ચલાઊં,
હાજી હુએ મદદપર સારા બયાં સુનાઊં;
દીલકા કરૂં મેએં ઘોડા ચાબુક ઝબાં લગાઊં,
મએદાનમેં અકલકે દો લબ સતી દવડાઊં—**સુનયો.**
મહીનેમને સફરકે કીસ્સેકો મએં ચલાયા,
અબ બએત ચલા બનાતા કીસ્સેસે દીલ લગાયા;
તારીખ સાતવીંપર મુજહ દીલમેં ખ્યાલ આયા,
બોલું બયાં સો અબ મએં કીસ્સેમેં ધ્યાન લગાયા—**સુનયો.**
કહેતાહું અબ બયાં મએં પરભાસ ઊસ પટનકા,
તીરથ હુએ હીંદુઓકા જંગ હોગયા દટનકા;
શીરીં ઝબા મએં બોલું સુખના સુખન રતનકા,
સુલતાંન મહેમુદશાહકી આંખોકી મું જતનકા—**સુનયો.**
ખાસ હુએ પીર હાજી ઉનકા અછા હુએ નામ,
નાઘેરકે મુલકમેં ઝાહીર હુએ ખાસો આમ;
રાખે નીયતકો સાબીત જો કોઇ સુબ્હોશામ,
ફીરકર મંગે મુરાદાં હોવે ઉસીકા કામ—**સુનયો.**
આગે સો ઉસ મુલકમેં કુફફારકાથા ઝોરા,

બામનને બુત પરસ્તી મોમીનથા ઉસમેં થોડા;
રાજાકા બહોત લશ્કર પ્યાદોસેં સરસ ઘોડા,
કરતા સીતમસેં સખતી હર મુસલમાંપર જોરા—સુનયો.
રાજા જો થા કુંવર પાસ વાઘીલ ઉસકીથી ઝાત
થા બેઇમાન સંગદીલ કરતા હરેક ઉપર ઘાત;
હમેશા એક મુસલમાન મારતા અપસકે હાત,
લોહુ બગએર દેખે ગમતી ન કીસકીથી બાત—સુનયો.
રાજાકે પાપકી જબ ફરયાદ હુઇ હર જગાપર,
મક્કેમેં હઇ બશારત હાજી મહેમુદશાહપર;
તોડો તુમ્હીં કુફરકો કીસ્તીમેં બએઠ જાકર,
હમલા કરો હીમ્મતસે ડંકા ફતાહ બજાકર—સુનયો.
હાજીને જબ નથી કો હીમત બાંધકર કહા હએ,
જો કુછ હુકમ તુમ્હારા ફરમાવ તો બજાહએ;
ફરમાશ જોતુંમ્હારી કરના મુજહે રવા હએ,
દીલજાનસેં કરૂં મએં રબકી સો જો રજાહએ—સુનયો.
ફરમાશ કી નબીને હાજી તુમ જીદે જાઓ,
કીશતી તયાર વાં હેએ સામાન સબ ચડાઓ;
તોડો કુફર પટનકા ઇસલામ દીં જગાઓ,
સુલતાન ગઝનવીકો ખત લીખકરન તુમ બુલાઓ—સુનયો.
હાજી મહેમુદ વાંસે તયાર હોકર આએ,
દરયાવકે કીનારે સામાન અપના લાએ;
કીશતી દેખી વહાંકી સુરત બંદરકો જાએ,
ઉનકો કહા અએ ભાઇ હમકો તુંમન બીઠાએ—સુનયો.
સુરતકે લોગથે વોહ કહેને લગે વોહ સારે.
કીશતીમેં જાગ કાંસે બએઠે રહો કીનારે;
કીશતી ઉપર તો આએ વાં બન પડે હએ ભારે,
ચડ્ગો સો ઔાર કીસીમેં કીશતી બહોત કીનારે—સુનયો.
કીશતી ઉન્હોં હંકારી સારે સીડાં ચડાકર,
બંદરકી બાહેર કાડે વાં બાવટા ખડાકર;
સબ દીન ચલી વોહ કીસતી ફેર રએનકો ફીરાકર,
આવે સો ઉસ જગામેં ફકીરકી દેઆપર—સુનયો.
તકરાર કી ઉન્હોને કયા હએ સબબ જો યેહથા.
કીશતી ચલે મંઝીલપર માલુમ કુછ ન હોતા;

આયા હુએ અએસા જાદુ ચલને ફીધર ન દેતા,
માંનત કીસીકી ભુલી ઉસસે અટક સો રહેતા—સુનયો.
ઉનમેંસે એકને બોલા ફકીરકી બદ દોઆ હુએ,
દુરવીશકો પીરાયા ઉસકી જો યેહ સઝા હુએ;
ધુંડો શીતાબી ઉસકો બીઠલાઓ તો ભલા હુએ,
દવડે સભી વોહ લોગાં હાજીકો ધુંડલાએ—સુનયો.
હાજી મંગલુરી શાહકો કીશતીમે લા બીઠાએ,
ખુશીયાં કીએ સભોંને લંગર તભી ઉઠાએ;
હકકે આગે અરઝકર કીશતીકો તબ ચલાએ,
મંગલુરકે બંદરકો એક રાતમેં દીખાએ—સુનયો.
દેખા બંદર ઉન્હોને ખુછહાલ હોકે સારે,
કુદરત્ત ઉપર ખુદાકી કુરબાન હોકે વારે;
હાજીકી યેહ દોઆસે પહોંચા હમેં કીનારે,
પાંવ ચુમનેકો લાગે લાચારહો બીચારે—સુનયો.
હાજીને તબ કહા યું લેજાઓ ઉસ બંદરપર,
કીશતી સતી ઉતારો બએઠે હમેં સો જાકર:
યાં કામ હુએ હમારા કરના ઉસે બજાકર,
ફરમાન હુએ નબીકા જાના મુજહે હુએ ચલકર—સુનયો.
યું કર કહા ઉન્હોંને બંદર સોહએ નીકારા,
પથ્થર ઔર ભાટ બક્કડ કીતને જગા હુએ ખાડા;
પાવે ખતા યાં કીશતી ડુબજાએ માલ સારા,
સાથી ચલો હમારે સુરત કરો ઉતારા—સુનયો.
હાજીને હાથ ઉંચા હકકી તરફ ઉઠાએ,
એક પોસ્તથા હરનકા પાની ઉપર બીછાએ;
બએઠે ઉસીપર આપી કસ્તારને ચલાએ,
એક આનમેં ખુદાને બંદર ઉપર પહોંચાએ—સુનયો.
હાજી મહેમુદ વહાંસે પાની ઉતરકર આએ,
મંગલુરકે બંદરપર તશરીફ લેકે આએ;
મુનકર જો ઉનકે દેખે હએબત ઉન્હોંને ખાએ.
કુફ્ફાર તોંડનેકો ફરમાં નબીકા લાએ—સુનયો.
હાજીને કી ઇશારત કીશતી તુ યાં ખડી રહે,
દીન દો મંઝીલકે પુરે તબતક તુ યાં પડી રહે;
મંગલુરકે બંદરપર લંગર બીના અડી રહે,

રબકે અમરસે કીશતી પાની ઉપર ચડી રહે—સુનયો.
કીશતી રહી અટક કર ઉસ જાએપર ખડીહો.
હાજીકી કુછ દોઆસે પાંવ ગાડકર રહીવો,
દીન રએન કઇ ગુઝારી ઉસી ઠારપર સો માહ દો,
હીકમત ઉન્હોંને કીતી સર કુટકર રહેવો—સુનયો.
ગહીને અડાઇ પીછું હાજીને કી ઇશારત,
કીશતીતુ ચલ વતનપર લાગી તુજહે બીસારત;
માલમ તંડેલ બોરી સબકો લગી તીજારત,
બીગડાહએ કામ સબકા સબને ખોઇ સવારત—સુનયો.
કીશતી ચલી ઉપડકર નવબત ઉન્હોં બજાએ,
હાજીકી અબ દોઆંસે સુરતકો હક પહોંચાએ;
પહોંચી બંદરપર કીસતી તોપાં સભી ચલાએ,
ખુશયાં હોઇ ઘરોંઘર હકને સો લા મીલાએ—સુનયો.
મંગલુરમેં નબીને ફીરકર કહા અએ હાજી,
કરતે હએં લોગ ખુશાયાં મંગલુરકે હો શાહજી;
જાઓ સો અબ પટનકે ફતહ કરો યું ગાઝી,
તોડો સો બુત પટનકે ઉસમેં હમેં હએ રાઝી—સુનયો.
હાજીને કર ઇરાદા મંગલુરસે ચલેહએ,
નજદીકનઆ પટનકે ખુશહાલહો અડે હએ;
મવસુફ શાહકે જાગે ઉપર સો આ ખડે હએ.
ઉટાકે જહોકથે વાંસરવાન સબ ખડે હએ—સુનયો.
હાજીને તબ કહા યું સરવાનકો અએ ભાઇયો,
પએગામ જો હમારા રાજાકો જા પહોંચાઇયો;
હાજીકા યેહ સુખન સુન ઇમાન સારે લાઇયો,
કલમા કહો નબીકા મીલનેકો સારે આઇયો—સુનયો.
સરવાન સબ જમાહો કહેને લગે અએ હાજી,
બએઠા ન ઇસ જગાપર રાજા બડા હેએ પાજી,
કરતા હએ ખુન હમેશા લહુ દેખતા હએ તાઝી,
દુશમન હએ મોમીનોંકા કરતા હરૂકસે બાઝી—સુનયો.
હાજીને તબ કહા યું સરવાંનકો ડરો મત,
પએગામ કહો હમારા હીલા સો કુછ કરો મત;
રાજાકો જા સુનાઓ ગુસ્સા તુમ્હેં કરો મત,
યેહ બાત હએ નક્કાકી રાજાકો કહો લડે મત—સુનયો.

સરવાન તબ હંસે સબ કહેને લગે ગેહ કયા હએ,
રાજાકો જા કહેં હમ સારોંકી જાન જાએ;
મારે સભોંકો અવ્વલ ખાના વોહ પીછે ખાએ,
ગુસ્સેસતી શીતાબી ચડકર તુમનપર આએ—**સુનયો.**
હાજીને તબ નઝર કર ઊંટોં ઉપર ફીરાઇ,
થાંસે ઉડો ચલો મત હકકી તુમ્હેં દોહાઇ;
જંગલમેં હાંકનેકો મીલકર ચલે વોહ રાઇ,
હાંકેસતી ચલે નહીં કુદરત અજબ ઇલાહી—**સુનયો.**
સરવાન સબ અપસમેં કહેનેલગે અએ ભાઇ,
ફરયાદકો ચલો સબ હીકમત ઇને લગાઈ;
હાજીકી સબ હકીકત રાજાકો જા સુનાઇ,
રાજાકા ખાના છોડા સવગંદ જલદ ખાઇ—**સુનયો.**
રાજાને ઊઠ ફજરકો ચોબદાર બુલાયા,
હાજીકે મારનેકો લશકર સભી ચડાયા;
હથીઆર વોહ હતબ સબ સંગ હાથમેં લેઆયા,
આપી ચડા શીતાબી ગુસ્સેમેં ભરકે આયા—**સુનયો.**
હાજીને કાફીરોપર જઝબા કીયા નઝરકર,
બેદીન મુનકરોંકે પાઓં રહે અટક કર;
મુખસે જો લાફ બોલા વાહ જીબ રહી લટકકર,
જીન હાથકો ઊઠાએ ઊચે રહે ચીટકકર---**સુનયો.**
દી તી સઝા સભોંકો રાજા રહા ખુલાસા,
કાફીરને કી ગુઝરી દેખા નઝર તમાંશા;
કદમોંમને પડાજા ખાદીમ તુમ્હારા ખાસા,
સબકી કરોં ખલાસી જીનેકી નહીં હએ આસા—**સુનયો.**
હાજીને ફેર નઝર કી સાબીત હુએ વોહ સારે,
નઝદીક આકે બએઠે બાતાં કરે બીચારે;
દેવલમને યકાયક જહાંજર બજી નકારે,
હાજીને તબ કહા યું ઇસ શહેરમેં ગેહ કયારે—**સુનયો.**
રાજાને તબ કહા યું સોમનાથ હએ હમારા,
દેવલ બડા હએ ઊસકા બજતા હએ વાં નકારા;
તુમકો ચલો દીખાવેં દેવલકા રૂપ સારા,
કઈ રાગરંગ તમાશા દેખો કરો ઉતારા—**સુનયો.**
હાજીકો તબ વોહ રાજા ચલશહેરમેં લેઆયા,

બોંહલાયા ખુશ જગાપર પકવાન તબ પકાયા;
ભરકે તબકમે ખાના હાજીકે આગે લાયા,
કહેને લગા યેહ ખાઓ ખીદમતમને મએં આયા—**સુનયો.**
હાજીને તબ કહા યું ખાનેકો મએં ન ખાઊં,
હીંદુકે ઘરકા ખાનાં ઇસમેં ન હાથ ડાલું;
ખાયા નહીં કભી મએં દીલકો સો કયું ફીરાઊં,
ઇશ શહેરમેં મુસલમાં હોવે ઉસકે યહાં મએં જાઊં—**સુનયો.**
રાજા હુએ દીલસે ખોટા રખતા હુએ દીલમેં ઘાત,
હુએ બેઇમાહ જહુટા કરતા હુએ મુંહસે બાત;
ખાના નહીં યેહ હમકો લાગા હુએ તેરા હાથ,
કરતા હુએ નીત ખરાબી કોડી હુએ ઇસકી ઝાત—**સુનયો.**
હાજી ઉઠે વહાંસે ઢુંડે શહેર પટનમેં,
પુરીથી માઇ ઘાંચન ઉતરે ઉસીકે ઘરમેં;
રોતી ઉસીકો દેખે બેઝાર હુએ બદનમેં
ફરઝંદ મારનેકા વારઃ સો હુએ ફજરમેં—**સુનયો.**
ઊસકો દીયા દીલાસા માઇ તું અબ સબર કર,
તેરે પીસરકે બદલે જાએંગે હમ સો ચલ કર
રોતી રહી વો છાની તકવા હુવા હુએ દીલપર,
ખીદમત જાકરને લગી દીલજાનસે દોઆકર—**સુનયો.**
આય ફજર બુલાના ઘાંચનકે છોકરેકું
હાજી મહેમુદ ઉઠકે ચલકર ગએ હુએં સામું
આતે ઉસીકે બદલે મરનેકો લડકી રાહસું
જાકર ખડે હીમતસે જો કુછ કરે સો કર તું—**સુનયો.**
રાજા સો દેખ ઉનકો લગા જો બોલને યું;
ઘાંચીકો છોડદેકર ફુકરાકો લાએહો કયું?
કહેને લગે યું સારે આયા હુએ યેહ ખુશીસું,
બદલા કીયા ઉસીકા મરનેકો અપને દીલસું—**સુનયો.**
રાજાને તબ કહા યું હાજી તુમ્હીં કયું આએ?
ઘાચીકા કામ હુએ યાં તુમકો નહીં બુલાએ,
બએઠો તુમ્હારી મકાંપર ભેજો ઉસીકો જાએ,
તુરફએન તુમ કરો મત ઇસ બાંતમેં ભુલાએ—**સુનયો.**
હાજીને તબ કહા યું ઘાંચીકા પુત પ્યારા,
ડરતા નહીં ખુદાસે અએસા તેરા અંધારા;

પહોંચે તુજકો નતીજા હએ યેહ સુખન હમારા,
એકસ ગરીબ હએ વોહ લાચાર હએ બીચારા—સુનયો.
રાજાને તબ કહા યું લેજાવ ઉસે મકાંપર,
દેવલ સામે બીઠાઓ મારો ઉસીકો જાકર;
બુત પુજને સીતાબી આતાહું મએં સો ન્હાકર,
લહુ જહેલને ઉસીકા ટીલા કરૂં ચડાકર—સુનયો.
હાજી મહેમુદ શાહને યુંકર કહા ઉસીકો,
ઝાલીમ તુ જોર મતકર મત તું સતા કીસીકો;
બુત હએ તુમ્હારા જહુટા કુછ દેખકર સમજહતા,
હકને બડા મરાતીબ બખશા હએ મોમીનોંકો—સુનયો.
હાજી મહેમુદશાહકો રાજાને યું કહા તબ,
બુત હએ હમારા સાચા દેખો તુમ્હીં ચલો સબ;
વોહ તાર બીન ખડા હએ કીતની મુદતસે અબલગ,
સોમનાથકે ઇસમસે મીઠાસ પાતે હરલબ—સુનયો.
સોમનાથ તેરા રદ હએ ઔર બુત જીતે સભી કુંડ,
કલમે ઉપર મદકલા દીલકા કુફ્ર તું કર દુર;
સાબીત પડે જો કલમા ઉસ મુખ ઉપર સદા નુર,
ખીદમતમેં હક સો દેવે જન્નતમને ઉસે હુર—સુનયો.
રાજાને તબ કહાયું હાજી હુનર દીખાઓ.
જો કુછ ઇલમ તુમ્હારા વોહ યાં પડો યાંગાઓ;
દેવલ સનમકે ઉપર હીકમત તુમ્હીં ચલાઓ,
હમ દેખેં તમાશા કુછ હુકમ કર મંગાઓ.—સુનયો.
હાજીને તબ કહા યું દેખેં દેવલ સો તેરા,
તુ સાથ ચલ હમારે કીસ શાનકા હએ ડેરા;
દીખલા સભી તમાશા કયા રૂપ હએ ઘનેરા,
તકરાર ફેર તો કીજો દેખેં સો કામ મેરા—સુનયો.
રાજાને તબ કહા યું હાજી ચલો લેજાઉં
સાથી ચલો હમારે દેવલ તુમ્હેં દીખાઉં;
દેખો તુમ્હીં તમાશા ખુશ જાગપર બીઠાઉં,
હોતી હએ રાગબાઝી તુમકો ચલો સુનાઉં—સુનયો.
હાજીકો તબ વોહ રાજા દેવલમને લેઆયા,
ડેરેમને ફીરાકર સોમનાથકો દીખાયા;
કુછ રાગરંગ તમાશે બાજે કભી બજાયા,

બાજેકે બાજનેમે દેવલ સભી ગજાયા—**સુનયો.**
ગામન બહોત બામનીયાં ગાતી ઓ નાચતે હુએં,
કંઇ તાલ ઔર તંબુર નવબત વા બાજતે હુએં;
મુરદંગ ઔર જહાંજ ઢોલક જહાંજર વા ગાજતે હુએં,
ખોટે સભી બુંજદંર કાશીર વાં રાજતે હુએં—**સુનયો.**
દેવલમને અજાયબ કંદીલ એક ટંગાયા,
કયા કામ હુએ ઉસીકા કઇ રંગસે રંગાયા;
કીમત નહીં ઉસીકી દો લાખકો મંગાયા,
રાજાને તબ બુલાકર હાજીકે તઇ દીખાયા—**સુનયો.**
દેવલ સભી હુએ રંગી હીરે કંઇ જડે હુએ,
પુતલે હુએં ચવતરફ સબ હાથ બાંધકર ખડેહુએં;
સોમનાથકે મુકાબીલ મેવે કીતે ધરે હુએં,
ખાતા નહીં કછુ વો આગે પડે સડે હુએં—**સુનયો.**
એક ખીઆલ કીસતરેહકા ઉન બામનોંને ગાયા,
હાજીને સુનને દીલકો હકકી તરફ લગાયા;
કીતે સમજહ હકીકી હાજીકો હાલ આયા,
કર યાદ હકકી હરદમ ધટમેં ઝીકર ઉઠાયા—**સુનયો.**
હાજીકી સુન ઝીકરકો રાજા કહા અએ યારો,
યેહ વકત હુએ તુમ્હારા આકાર ઇસીકો મારો;
પકડો ઇસે શીતાબી ડેરેસે બાહેર કાડો,
દીલમેં કછુ ડરો મત છાતી તુમ્હોરી ઠારો—**સુનયો.**
હાજી ઉપર દગેસે વોહ લોગ ચલકે આએ,
ચલા ન હાથ કીસીકા હકને સો લે ભુલાએ;
હાજીકો હોશ આયા જઝબેસે સર ઉંઠાએ,
કહેને લગે અએ મુનકર તુમકો કીને સીખાએ—**સુનયો.**
હાજીને તબ કહા યું અએ બેઇમાન મુનકર,
દીલમે દગા તુમ્હારે રાજાકી બાત સુનકર;
ઇસલામ સાંચ બુજહો દીલમેં જો કુછ સમજહકર.
ઇમન સારે લાઓ કલમા નબીકા પડકર—**સુનયો.**
દેવલકે આગે પોઠી પથ્થરકા વાં ખડાથા,
મેવા અને મીઠાયાં પોઠી આગે ધરાયા;
આંખોંમેં જોત ઉસકી નીલમ સો વાં જડાથા,
નીલમકી જોત સીતી સબ તનબદન હરાથા—સુનયો.

હાજીને ઉઠ ફ્જરમેં યું કર કહા એ રાજા,
પોઠી આગે ધરા હએ પકવાન ખુબ તાજા;
ઉસકો તુંમ્હી ખીલાઓ મેવા મીઠાંઇ ખાજા,
ખાતા નહીં યેહ કયુંકર તુ તો નહીં હએ સાચા—સુનયો
રાજાને તબ કહા યુ હાજી તુ હએ દીવાના,
પોઠી તો હએ પથ્થરકા ખાવે નહી યેહ ખાના;
ઈમાન હએ હમારા બુત પુજનેકા બાના,
ખાવ તો તુમ ખીલાઓ મેવા ઔર ઘાસ દાના—સુનયો,
હાજીને માર ચમચી યુંકર કહા ઉંશીકુ,
રબકે અમરસે હટકર મેવા મીઠાઇ ખાતું;
ટુટે કુફર દીલોંકે ડેરેમેં બઓઠજા તુ;
ખુશયાં કરેં દીલોંમેં હીલા સો કૂછ ન લાતુ—સુનયો
પોઠીને લે શીતાબી તબ જીબકો ફીરાઇ,
મુંહમે લીયા ફિસડકર મેવા અને મીઠાઇ;
દેખા વે કાફીરોંને હએબત ઉન્હોંકો આઇ,
કેહેને લગે અપસમેં હીકમત યેહ કુછ ચલાઇ—સુનયો
પોઠી ઝબાંસે બોલા મુજહકો જોકુછ ખીલાઓ,
ભુખાહું મએં મુદતકા મેરી ખુરાક લાઓ,
પકવાન સબ પટનકે ઇનસાન સબબુલાઓ.
રાજા સમેત ચાબુ હાજી હુકમ ચલાઓ—સુનરો.
કાજીને તબ કહા યું પોઠી તુ કર સબુરી
દેવલકો ફીર ત્તલાવા કર યેહ નહી ગુરૂરી;
યાં કામ હએ બહોતસા કુછ ભુખ રખ અધુરી,
રબકે અમર સીવા યેહ હોવે ન બાત પુરી—સુનયો.
પોઠી દેવલકો ફીરકર જાકર ખડા જગાપર,
હાજીને ઘાસ ડાલા ખાને લગા સબરકર,
બોલે ન અબ ઝબાંશે દીન જાએ સબ ગુઝરકર,
હોવેગા અબ જો માલુમ તુજહકો દેઉ ખબરકર—સુનયો.
દેખા યુ કાફરોંને તોભી ઇમાન ન લાયે,
ટુટા કુફર ન ઉંનકા ઇસલામસે ન આએ.
બાતાં અને મઝાખાં હાજી ઉપર ચલાએ,
ઉનકે નસીબ કમ હએ હકને સો લે ભુલાએ—શુનયો

હાજીને તબ કહા સુ હો બેઅકલ સબી તુમ,
કલમેસે ધ્યાન લાઓ જાવે તું મ્હારા સબ ગમ
કઇ પાપઔર ગુનાહ સબ બરકત સતી હોવે કમ,
દીલમે હોવે ખુસાલી ઇસલામકી સો પુરનમ—સુનયો
રાજાને તબ કહા યું ઇમાન હુએ હમનકો,
સોમનાથ પુજનેકા સમજહે નહી તુમનકો;
સોમનાથ દેવ સાચા કાટતા હુએ સબ ગમોકો,
ઇસકે નહી મુકાબી હમકો તુમ્હી કહો કયુ—સુનયો
હાજીને કહે અએ રાજા સોમનાથ નહી તુમ્હારા,
ભુલો તુમ્હી ન ઉસપર ઉસકો કરો ન પ્યારા;
તાબે રહે હુકમ કે હાથ બાંધકર બીચારા,
અબ હાંકસે બુલાઉ આવે નીકલકે સારા—સુનીયો.
હાજીને હાંક મારી સોમાનાથ નીકલકર,
કીજે ન દેર ઉસમે શીદીકી જુ શીકલકર;
એક કામ હુએ હમારા જાના તુજહેહુએ ચલકર,
દેખે યે કાફીરાં સબ ધોકેશે હાથ મલકર—સુનયો.
અંદર મનાત બોલા લબ્બએક પીર હાજી,
આતાહું મએ નીકલકર મરે તુમ્હીહો શાહજી,
ખીદમત્તમેં તુમ જને મુજહકો રાખો તો મએ હું રાઝી,
અએસા હુકમ બજાઉં સુનકર જલે યેહ પાજી—સુનયો.
તડકા લગર યકાયક અદરસે નીકલી મુરત,
રંગ સાંવલાથા ઉસકા સીદીકે રંગકી સુરત;
આયા કરનશ બજાકર મુજહમે હુએ અછી જુરત,
હાજી હુકમ કરો અબસબ કામકી હુએ પુરત—સુનયો.
હાજીને દીલમે યુંકર તકવા કીયા ખુદાપર,
આયા મનાત ચકલર ફરમાશ કી ઉસીપર;
યેહ ડોલચા ઉઠાકર પાની લે આ તુ ભરકર,
લેકર તુ આ શીતાબી તસબી પડે વઝુકર—સુનીયો,
મનાતને ખુશીસે લે ડોલચા ઉઠાયા,
પહોચા સો જા કુવેમે પાની અંદર ડુબાયા,
પાની તલાવકા સબ ઉસ ડોલચીમેં આયા,
ભરકે યું પુર લબાલબ હાજી આગે લેઆયા—સુનયો.
સુનકર વો કાફીરોંને દેખા તલાવ સુખા,
પાની નહીં હુએ ફસલા અસલા જાના હુએ સુખા,

ફરયાદકો ચલે લોહ સબ કાયકો હુએ ધોકા.
હાજીકે છોકડેને કીતા તલાવ ચોખા—**સુનયો.**
ફરયાદ આએ કરને રાજાકે પાસ સારે,
રાજાકો આ સુનાએ કહેને લગા બીચારે;
મગર અને મછલીયાં તડપેં સબી કીનારે,
દેખો તુમ્હીં સો જાકર દીલસે કહોગે સારે—**સુનયો.**
રાજા કહાએ હાજી શીદી ગયા તુમ્હારા,
પાની લીયા તલાવકા ભર ડોલચીમેં સારા;
લાયા હુએ સબ ઉસડકર હોતાહુએ અબ પુકારા,
હાજી કરમ કરો તુમ મરતા હુએ ગામ સારા—**સુનયો.**
હાજીને તબ વઝુ કર પાની રખાથા થોડા,
મનાતકો કહા જબ લેજા શીતાબ દઓડા;
તલાવ પુર લબાલબ કર રખ ન ઉસકો કોરા,
ડોલચીકો રખ મકાંપર જાએ તુજાકે હુએ છોડા—**સુનયો.**
મનાતને શીતાબી લે ડોલચા છોડકર,
તલાવમેં લેકે ડાલા સારા તલાવ પુરકર;
હાજીકે ઉસ મકાંપર લે ડોલચીકો ધરકર,
દવડા વો જા પડા હુએ દરીયામને ઉછલકર—**સુનયો.**
કઇ મોજઝે દીખાએ કાફીર ન સાંચ બુજહે,
ખોટે નસીબ ઉનકે સોમનાથકા લે પુજહે;
ઇમાં નહીંથા ઉનકો આંખોસે કુચ ન સુજહે,
દીલમેં કુફર ઉન્હોંકે યુ ઝાહેરીમેં ધુજહે—**સુનયો.**
હાજી મેહેમુદ ચલકર ડેરે ઉપર ચડે જબ,
સલવાત જબ પુકારે દેવલ સો થરથરા સબ;
દહેશત પડી બુતોંકો લાગે સોધુજને સબ,
સુનકર લગે હુએં કહીને કયા પએરવી કરે અબ—**સુનયો.**
મસલત કયા ઉન્હોંને કાડો ઇસે શીતાબી,
મારો કંકર પથ્થર કીતે અપીં ખરાબી;
હથીઆર સબને ડાલે લાગે ન કુંછ છરાબી,
ચેહેરેપે નુર દેખો જું સુરખ હુએ ગુલાબી—**સુનયો.**
હાજી મહેમુદ આપી દેવલસતી ઉતરકર,
મએદાનમે ખડે રહે આપી હીમત પકડકર;
લડનેકેતઇ ઇરાદા આપી કીયાફીકરકર,

આઇ સમજહ તબ દીલમેં ફેર આપ રહે સબરકર—સુનયો.
હાજી મહેમુદ ચલકર મઝદીક વહાંસે આએ,
રાજાને લોગ અપને સબ ગાંવકે બુલાએ;
કંકર પથ્થરકી ચોટાં હાજી ઉપર ચલાએ,
લાગે ન કોઇ ઉનકો સબ આસપાસ જાએ—સુનયો.
હાજીને તબ ગુસ્સેસે દેખા દેવલકે સામી,
બુત ટુટ ગએ હુએ કીતે પુજાકેથે જો નામી;
પુજા મને ખુદાને કીતે ઉન્હોકે ખામી,
સુનકર જો દેખનેકો લાગે ઉન્હોંકે સામી—સુનયો.
હાજીને તબ અંદેશા દીલમેં કીયા કે જાઉં,
બએઠું ઉસી મકાંપર ફેર શહેરમેં ન આઉં;
સુલતાન ગીઝનવીકો રૂક્કા સો લીખ બુલાઉં.
ચાહા જો હુએ ખુદાકા ઇસ કુફરકો તુડાઉં—સુનયો.
હાજીને શહેર છોડા આએ તબી નીકલકર,
ગન્જસુરશાહકી જાગા દેખી સો હુએ ખુશીકર;
બીસતર વહાં જમાયા આએઠે સો હુએ મોસલકર,
રાજાકી ખએરખીમે આપી રહે ફીકરકર—સુનયો.
હાજી ગએ નસીબ ઉસકે જડ બેખ અપને ખોયા;
ધાંચનકે છોકરેકો ફેરકર દેખો બુલાયા,
દેવલકે જા મુકાબીલ બકરેકે જુ. સુલાયા,
કાટા ગલા ઉસીકા વોહ ખુન વે ચડાયા સુનયો.
શોહરત ઉઠી શહેરમેં રાજાને રાજ ખોયા.
ફીરગએ નસીબ ઉસકે જડ બેખ અપને ખોયા;
ધાંચનકે છોકરોરો કઇ લોગ મીલકે રોયા,
રાજા હુવા હુએ ખુની હાજીકો ના મનાયા—સુનયો.
ધાંચન યું તલમલાવે રોના કીયા હુએ જારી,
લાગા હુએ દાગ ઉસકો આકર કલેજે કારી;
વારીસ ખુદ હમારા કહેતી હુએ વોહ બીચારી,
હાજીકો જા સુનાઉં ફરયાદ અપની સારી—સુનયો.
રોતી ચલી હુએ ધાંચન હાજીકે પાસ આઇ,
ફરયાદ સબ અપસકી હાજીકો આ સુનાઇ
આસ હુએ પુત મેરા રાજાને કર બુરાઇ,
[illegible] કહે સબરકર હાજી રઝા હુએ માઇ—સુનયો.

હાજી કહે અએ ડોસી મારા તેરે પીસરકો,
છુટા ગુનાહસીતી છોડો સભી ફીકરકો;
નાહક ગયા હએ મારા દરજા મીલે હશરકો,
તદબીર હમ કરે અબ રૂક્કા લીખે ફરજકો—સુનયો.
રૂક્કા લીખા ફજરકો પટનકા સમઝાયાંકર,
સુલતાન ગીઝનવીપર મતલબ સભી અયાંકર,
રૂક્કેકો દેખ ચડ તુ લશકર શીતાબી લેકર,
ફરમાશા હએ નગીકા આના તુજહે સો ચલકર—સુનયો.
હાજી કહે અએ ડોસી રૂક્કા તુજહે લેજાના,
ગીઝની શીતાબજા તુ પએગામ યેહ પહોંચાના;
સુલતાકે મુકાબીલ લે દસ્તબસ્તા દીખાનાં,
તુજહ યાદ હો ઝબાંસે વોહ મુખસે કહે સુનાના—સુનયો.
ધાંચન લગી યું કહેને હાજી કહો કયું જાઊં,
ગીઝની કભી સુની નહી ધુંડુ કીધરકો પાઊં;
કુવ્વત નહીં ચલનેકી કયું કર જવાબ લાઊં,
કુછ હો મદદ તુમ્હારી રૂકકો લે પહોંચાઊં—સુનયો.
હાજી કહે અએ ડોસી મેરા કહા તું કીજે,
પએરોંપે પએર ધરકર આંખોકો મીંચ લીજે;
લાગે જો પગ જમીનપર આંખોકો ખોલ દીજે,
સુલતાનકે મકાબીલ રૂકકા હુઝુર દીજે—સુનયો.
રૂકકો પડ શીતાબી દેવે જવાબ તુજહકો,
પુછે તુજહે ફીરાકર સબ કહે સુના ઉસીકો;
રૂખસત તુજહે કરે જબ ચલ આએ ઇસ જગેકો,
આંખોકો ફેર તું ઢાંકે આકર મીલેગી મુજહકો—સુનયો.
ડોસીકો લે સીતાબી પએરો ઉપર બીઠાઇ,
રૂકકો હાથ લેકર આંખોકો મીચમાઇ;
માંગી દોઆ ખુદાકન ડોસીકો લે ઉડાઇ,
બીજલીકે જું મુકાબીલ ગીઝનીમે બીઠાઇ—સુનયો.
દરબારકે મુકાબીલ ડોસી સો જા ખડીહો,
ફરયાદકો પુકારી કાગઝકો લેઉડી વો;
કહેને લગી અએ બાઇઓ સુલતાનકો સુનાઓ,
આના મુજહે હઝુરી જલદી સતી બુલાઓ—સુનાયો.
સુલતાન ગીઝનવીકો લોગોને જા સુનાયા,

ડોસી ખડીપુકારે વોહ ભેદ સબ બતાયા;
કહેતી વોહ યું ઝબાંસે કાફીર મુજહે સતાયા,
આના તુજહે હુઝુરી હાજીને ખત ભીજાથા—સુનયો.
સુલતાન ગીઝનવીકે આંખોમે યું દરદથા,
મુજહે ન કુછ ઉસીકા જુસ્સા સબી સરદથા;
છ માહસે દુખાં વોહ આંખોંમને ગરઝથા,
કરતાથા કઈ દવાયાં અપની ઉસે ગરઝથા—સુનયો.
બએઠે કઇ હકીમાં આલીમ પંડીત વ જોસી,
કઇ સીવડે જતીયે જોગી જંગમ વ હોસી;
સબને કીએ ઇલાજા અખીઆંહએ જએસી વએસી,
અએસે કઠન દરદમેં ફરયાદ લાઇ ડોસી—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું ડોસીકે પાસ જાઓ,
તુમ દેખતહો મુજહકો અહેવાલ સબ સુનાઓ;
દેવે અગર રૂકેકો ઉસ પાસસે લેઆઓ,
ઉસકો કરે દીલાસા ખાના ઉસે ખીલાઓ—સુનયો.
વોહ લોગ મીલકે સારે ડોસીકે પાસ આએ,
સુલતાન ગીઝનવીકા સારા દરદ સુનાએ;
રૂકા તું દે હમનકો સુલતાનને મંગાએ,
કાગઝ વો દેખ આપી ઇનસાફ સબ કરાએ—સુનયો.
કહેને લાગી વોહ ડોસા રૂકા કીસે દેઉં નહી,
હાજીકી હુએ મનાયું સુલતાન બીન કહું નહી;
લેકર જવાબ ઇસકા ઇસ શહેરમે રહું નહી,
લીખ્ખા જો હયે વલીકા મએ નીંદકર સોઉં નહીં—સુનયો.
ડોસીકે મુહસે ફીરકર સુનયા યેહી જવાબ,
મીલકર ચલે વો સારે કહેનેકે તઈ શીતાબ;
સુલતાનકે મુકાબીલ જાકર સુનાઇ બાત,
ડોસીકી સબ હકીકત કહી ખોલ બેહીસાબ—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું ડોસીકો અબ બુલાઓ,
દીલગીર વોહ હુઇહએ તુમ જા ઉસે મનાઓ;
દીતી રઝા મએં ઉસીકુ મેરે હુઝુર લાઓ;
રખીયો ન કુછ તફાવત અબ રૂબરૂ બુલાઓ—સુનયો.
સુલતાનકે હુકમસે ચલકર ગએ વો સારે,
ડોસીકે જા મુકાબીલ કહેને લગે વો પ્યારે;

તુજહ ૨ભરૂ મીસાફર હમ હોંવેગે નીઆરે,
મતલબ તુ કહે સુનાના સુલતાંન કહેગા આરે—સુનયો.
ડોસી ચલી ખુશીહો "પુરી" વોહ નેક બાઇ,
સુલતાનકે મુકામીલ આ ફેરનશ બજાઇ;
કહેનેલગી ઝબાંસે હાજીકા ખત લેઆઇ,
તુમપર હુકમ શીતાબી કાગઝ પડો અએ રાઇ—સુનયો.
સુલતાનને કહા જબ ખત દે મુજકે અએ માઇ.
ડોસીને તબ દીયા ખત આંખોમે જોત આઇ;
પડને લગે ખુશીસે નીલી જો થી સીયાહી,
હુઇ તાઝગી બદનમેં કાયા જો ફેર બનાઇ—સુનયો.
સુલતાનને પડા ખત મતલબ સમજહમેં આયા,
મઝકુર સબ પડનકા ખત દેખનેસે ધાયા;
ખુજહા યેહ ખત વલીકા પડકે સીદક યું લાયા,
કુરબાં હુવા વોહ દીલસે ખત ચુમ સર ચડાય-સુનયો.
તાવીઝ કરકે ખતકા સું-નેમતે મડાયા,
ખુશ કામકર જડતકા હીરે અંદર જડાયા;
સુલતાનને અપસકે બાઝુ ઉપર બંધાયા,
ખોકર મરઝ ખુદાને હાજીકો તબ સરાયા—સુનયો.
સુલતાનને ફીરાકર ડોસીકો તબ કહા યું,
પટનકી કયા તરેહ હએ સબ કહેસુના તું મુજહકું,
વાકીફ તુ હએગી ઉનસે મએં પુછતાહું તુજહકું,
મતલબ સભી બતા તું આના મુજહે પટનકું—સુનયો.
ડોસીને તબ કહા યું મતલબ સભી સુનાઉં,
સુલતાનશાહકે આગે દીલ ખોલકે બતાઉં;
પટનકી જો નીશાની તુમકો દેખો ગીનાઉં
કુછ ધ્યાનધર સુનો તુમ સુખને સુખન જીતાઉં—સુનયો.
બાંકા કીલા પટનકા એક કોસકે ગીરદમેં,
બાદશાહતમેં વલીકે સોરઠકી હએ સરહદમેં;
ઉંચા બડા બુલંદ હએ ચવડા અછા હએ હદમેં,
ઓર દાર હએ લોહેકે ખીલે જડે હએં બદમેં—સુનયો.
ઉંડી હએ ખાઇ ઉસકી પાનીતલક ખુદા હએ,
પથ્થરસે ખુબ બાંધે કીલ્લે ગીરદ ફીગ હએ;
પુરા વહાં સમંદર પાનીસે પુર ભરા હએ,

રાજા કે દેખનેકો કીશતી અંદર તરા હએં--સુનયો.
ખાઇકે દો કીનારે કીલ્લે સો મું ખડે હએ,
ચુનેકી ગારસીતી મઝબુત લે જડે હએ;
દેવલકે બએઠનારે તુઝ્જાર કઇ બડે હએ,
લાયા ગઝબ ખુદા કે વો કાફીર કહી નડે હએ—સુનયો.
ઝોરા હએ કાફીરોંકા કરતા હએ ખુન દાયમ,
સીના કઠન હએ ઉસકા દીલકા નહીં મુલાયમ;
મઝકુર સબ કહી મએ પટનકા જો નુમાયમ,
તોડો કુફર કરો તબ ઇસલામોદીન કાયમ--સુનયો.
ફરયાદકો સુની જબ જલદી કીયા નકારા,
સુલતાનને કહા યું લશકર કરો તયારા;
અસવાર ઔર પએદલ આવે નીકલકે સારા,
ચોબદારકો ફીરાયા કરને લગા નકારા—સુનયો.
થા ફતહા જંગ નકારા ઇસલામકા વોહ બાજા;
આએસા ઉઠા ધપકકર બાદલ મીસાલ ગાજે;
શોહરત હુઈ મુલકમે હોકા હએ જંગ તાઝા,
હએબતસે ગીઝનવીકે સબ કાંપતે હએ રાજા--સુનયો.
ડોસૌને તબ કહી યું સુલતાન મુજહ રઝાદે,
જાના મુજહે સીતાબી હાજીકે પાસ ચલકે;
રૂકા તુ લીખ વલીપર ઔર મુખ ઝબાસે કહેદે,
પએગામ મએ પહોંચાઉ આતીહએ ફઓજ ચડકે--સુનયો.
સુલતાનને ખુશીસે દેતી રઝા કે જાઓ,
લીખતા હું અબ રૂકા મએ દીલમેં ફીકર ન લાઓ,
દેખા તુમ્હી તમાશા હાજીકો જા સુનાઓ,
મેરે તરફસે ફીરકર જા કોરનીશ બજાઓ—સુનયો.
સુલતાનને લીખા ખત હાજી ઉપર અરઝકા,
દેખા ખત તુમ્હારા પાયા મએ દીલ ગરઝકા;
બસ ખતકે દેખનેસે જડ કટગયા મરઝકા.
કલમેં પડેગા આકર યેહ કામ હએ ફરઝકા--સુના.
ડોસીકો જો દીયા ખત ઉઠકર ચલી વોહ મામાં,
આઈ સો મકાપર આખોંપે ઢાંક જામાં,
હકને ઉસે ઉડાઇ લાગી ન દેર રાહમાં,
હાજીકો જા પહોંચાઇ સુલતાનકા સો નામાં--સુનાયો.

હાજીને ખતકો દેખા સુલતાનને ભેજા હુએ
તસલીમ ઔર કદમબોસ ખતકે અંદર લીખા હુએ;
પાયાહુ ફ્રએઝ તુંમશે પીરકર શમા દીખા હુએ,
અબ કામ જો પટનકા કરના મુજહે રવા હુએ—સુનયો
ડોશીને મુંહ ઝબાની હાજી આગે કહા હુએ,
નાનેકો દેખ સુલતાન ખુશહાલ હોરહા;
માઝુરથા ચશમશે અબ તનદુરસ્ત હુએવાહુએ,
ચડનેકી અબ તયારી નવબત શુરૂ કીયા હુએ—સુનયો
સુનકર વઝીર દવડે સુલતાન પાશ આએ,
શોહરત ઉઠી યકાયક આજ શહેરમે સો કયા હુએ?
બાજા પતાહ નકારા ચોબદારભી ફીરા હુએ,
યેહ મહમ હુએ કીધરકી બેગી કયા મુદ્દાહુએ—સુનયો,
સુલતાનને યું કહા જબ જાના મુજહે હીંદપર,
આયા રૂકકા વશીકા તીરત સો ઉસ પટનપરઃ
તોડે કુફ્ર પટનકા અપની સો આપ હીમતપર,
સારે કરો તયારી જાના સીતાબ ચલકર—સુનયો.
સુલતાનને બુલાએ ઉમરાવઔર વઝીરાં,
બખશી વ ખાનસામાં દીવાન સબ અમીરાં,
છોટે બડે જમાદાર કીતને રીસાલદારાં,
મજલીસ યું કર બીઠાઇ સુલતાન શાહનઝીરાં—સુનયો
સુલતાનને કહા યું અબ કયા સલાહ તુમ્હારી,
બેગીસે કહે સુનાઓ આવે પસંદ હમારી;
જાના અપસકો હીંદપર કરના સો અબ તયારી,
રસ્તા બીકટ કઠન હુએ લેની હુએ ફ્રોજ ભારી—સુનયો
સારે અપસમે મીલકર કહેને લગે યું આકાર,
સરદાર તુમ હમારે હમ હુએ તુમારે ચાકર;
હીમ્મત જો ગર રૂજુ હુએ દીલજાનસે હુએ સાકીર,
ફ્રરમાસ જો કરો તુમ લાવે ઉસે બજાકર—સુનયો.
સુલતાનને સમજહકર બેગી હુકમ ચલાયા
સુએ કીતે વઝીરાં બેટેકો તબ બુલાયા;
રખનેકેથે જો લાયક ઉસકો સમજહ રખાયા,
કીતે સભી સીપુરદ મુદ્દા સભી બતાયા—સુનયો
સુલતાનને કહા યું મુજહકો હુએ દુર જાના;
દેવે ખુદા ફતાહ જબ ઇસલામ કરકે આના.

બરશોંકા કામ હુએ યાં ચાહેગા બહોત સામાં,
ગફલત તુમ્હી નકરીઓ રખીઓ યેહ યાદ નામાં—સુનગે.
સુલતાનને ફીરાકર કીઆ હુકમકે જાઓ,
જલદી કરો તયારી ગફલત તુમ્હીં ન લાઓ,
સાગાન સબ સફરકા તંબુ બડે સીલાઓ,
રાઝી બરાત સબકી સરકારસે લાજાઓ—સુનયો.
કીતા હુએ તર કલમકાં લીખનેકો હાજરીકો,
આએકઇ સીપાહી સબ સેર બાજરીકો,
મહીના દીયા બંધાકર દરકે હુએ ચાકરીકો.
બેકારથે તવાયા આતી હુએ ભાકરીકા—સુનયો.
બએઠેહુએ યું લીખનકોગખસી ઔર ખાનસામે,
સત્રદા યેહ હુએ નકદકા દેને હુએ લાલ જામે;
શોહરત હુઇ મુલકમેં આએ શીપાહી ધામે,
અસવાર ઔર પ્યાદે લીખને હુએં સબકે નામે—સુનયો.
કઇ પલટનાં ફીરંગ્યાં ગાડદી કઇ લીખાએ,
તુરકી અને પંજાબી ચેહેરે સભોં દીખાએ,
ગોરે મુગલને ચગદી કઇ રોહેલે બુલાએ,
સબ શેખ ઔર સયદકો લે હાઝગીમેં ધાએ—સુનયો.
હબશી અને વીલાંયતી કીતે પઠાન હીંદી;
ખોસી અને સરાયાં કીઝીને બહોત શાદી;
બેબારયેમલીકાં મીસરી ને ખુબ શીદી;
ઔર જબ હીમત સભોંકો મારેં પટનકા ગીદી—સુનયો.
ઘોડે કઇ ઇસકી ટાંગન ખરચ ઔર તેઝી,
તુરકી અને અરબ્બી બલપનમેં ખુબશે છ;
ઝીને પોશ ખુબ સજાયા અસવાર હુએ મીઝાજી,
સુલતાન દેખ ઉનકો હોતે હુએં ખુબ રાઝી—સુનયો.
પાખર જડહુમ બકતર ખાસે સજુકી ધજ હુએ,
હથીઆર સબ બરાબર લગતે અજબ યેહ સચ હુએ;
રૂપીએ નકદ મીલે હુએં સબકો સો વોહ ગરઝ હુએ,
કરગો નમક હલાલી અપનોંકો સબ ફરઝ હુએ—સુનયો
ઝરબફતકે નીસાનાં હાથી ઉપર ચડાએ,
લાયકથે હાથીયોંકે ઉનકો સો લે બીઠાએ;

ઘોડોં ઉપર નીશાનાં નીલે ઔર લાલ પીલે,
દોચાર પંચ હઝારા ગુલશનમેં લાલ ખીલે—સુનયો.
લશકરકી હાલ સુનકર રાજા કરે યું હીલે,
સુલતાનકી ઝરજસે બંદ હોગયે હુએ ઢીલે;
ઉંટો ઉપર નકારા ઘોડોં ઉપર હુએં ડંકે,
અસવાર સબ જલદ હુએ સોદી સીપાહી બનકે—સુનયો.
હુએં નામવાર અમીરાં જીનકે મુલકમેં સુનકે,
ઇસલામપરથે કાયમ બાંધે કમર હીમતકે;
યા રબ ફતાહ તુ દીજે સબ યું દોઆએં કરતે,
ઢલતી ચંવર જીન્હોંપર ગરમીસે હોતે પંખે—સુનયો.
પ્યાદે અછે જમા હુએં કઇ એરકાં હઝારોં,
સફ બાંધકર બરાબર આકર ખડે કતારો,
વારીદ હુએ વકતપર યેહેરે લીખાએ સારોં,
અબ તોડતે રૂપૈકો હાઠોં અને બઝારો—સુનયો.
બાજે કઇ ઉન્હોમેં કયા બાજતેથે ખાસે,
પરધમ અને કીનાટક કયા બાજતેથે તાંસે;
તોડે નફીરી બાજે સુરનાઇ ઔર કાંસે,
રાજાકો ગીઝનવીકે આતે ચલે હુએં જહાંસે—સુનયો.
બંદુક બાન ટટી હતનાલ કઇ કીએ હુએં,
તોપોંને શુતર નાલાં સબ બાર કરલીએ હુએં;
ગાડે કઇ હઝારોં દારૂકે ભરલીએ હુએં,
કઇ જાઝમાં કનાતા શમયાને કઇ સીએ હુએ—સુનયો.
સામાન લશકરી સબ બહોત બાંધીએ બઝાલી,
કસબી અને કંદુયાં હુએં બહોતસે પખાલી;
ચલને ઉપર સફરકે સબકો બડી ખુશાલી,
સાહુબ કરમ કીયા હુએ પએસે અનાજ પાલી—સુનયો.
લશકર હુવા જમા સબ સુલતાનકે હુકમપર,
બુલવાએ સબ નજુમી આએ હુએં ચલ સુખનપર,
દેખા નજુમ ઉન્હોને સાઅત બતાઇ ખુશતર,
કહુને લગે નજુમી ચઢયો ઇસી વકતપર—સુનયો.
સુલતાન ગીઝનવીશાહ તવાર હોકે આએ,
માંગે દોઆ ખુદાકી પગ પાગડીમાં બાએ;
આપી ચલે હુએં ચડકર લશકર સભી ચઢાએ,

ચોબદાર ઔર જુલુસાં નઅરે યું કરકે આએ—સુનયો.
લશકર નીકલ શહેરસે ડેરે બાહેર દીએ હએ,
ઉતરે સભી મીસલપર જહીંડે ખડે કીએ હીએ;
અચ્ચર ઔર ઉટ ગાડે ભરકે રૂપીએ લીએ હએ,
બારા બરસકા મામાં સુલતાનને કીએ હએ—ચુનયો
દોચાર દીન હે વાં સામાન સબ મંગાયા,
બારૂત ઔર ગોલા તયાર સબ કરાયા;
સમાન સબ બરનકા પોઠી કહીં ભરાયા,
લે ફતહા જંગ નકારા ફેર કુચકા બજાયા—સુનયો.
લસકર ચલા ઉપડકર રાજા ગએ હએ રોતે,
દીલમેં પડી હએ દહેશત ટુંક નીંદ પુર ન સોતે;
સુનકર હએં દીનકે વોહ નાહક ઉંમકો ખોતે,
સુલતાનકા હુકમ હએ મારો બડે ઔર છોટે—સુનયો
સુલતાનને કહા યું બખશીકો અબ બુલાઓ,
લે હાઝરી સભોંકી સબકો નઝરમેં લાઓ,
દફતર ઊપર શુમારાં સાબીત કરો ગીનાઓ,
કીતના ચડા કલમપર હમકો સો સબ સુનાઓ—સુનયો.
બખશી વઝીર મીલકર લે હાઝરીકો આએ,
અસવાર ઔર પએદલ સબકો વહાં બુલાએ;
લીં હાઝરી સભોંકી દફતર ઉપર ચડાએ.
પંખ લાજ પંજ હઝારાં સુલતાનકો સુનાએ—સુનયો.
ઈતના કલમ ચડાયા લીખના હનુથા જારી,
આતે નવે સીપાહી હોતી હએ ફઓજ ભારી;
બુઢે અને જવાના બાલક નહને સવારી,
શીરપર હીરોલકી સબ મીડીકો ફઓજદારી—સુનયો.
કસબીથે કઇ સુનરકે લશકર મનેથે શામલ,
આલીમ ધને નજુમી કીતે હકીમ દોહલ;
મીલતાથા રોઝમરરા સરકારસે મુદાખલ.
રોઝગાર વોહ બડાથા ખાતે ગહુ ઔર ચાંવલ—સુનયો.
બેપારથા બહોતેગ નકકા નકદકા જારી,
અટકાવ કુછ નથાવાં મીલતીથી ચીઝ સારી;
કરતેથે યું દોઆ સબ સુલતાનપર હએં હારી,
ખએરાતવાં હમેશાં સરકારસેથી જારા—સુનયો.

કસ્તીથી ફ્ઓજ મંઝીલ હરરોઝ નહીંઆ ખાલી,
હર તાઝગી સીપાયાં ખુશઓસે મુખ હુએ લાલી;
છે કોસકે ગીરદનમેં હોતા મુકામ આલી,
ઉડતા નકદ રૂપીયા શબકો ચેંહી ખુશહાલી—સુનયો.
લશકર બડી ઝરબકા કીસ ધુમસે ઊડાવે,
અંધેર હુએ ગરદકા હાથી નઝરન આવે;
ચમકાર બરછીઓંકી બીજલીકી જુ દીખાવે,
દહેશતસે કાફીરોંકા સીના તરફ સોજાવે—સુનયો.
ખલબલ પડી હુએ હીંદમે પુરબ પછમ યું ભાગે,
રાજા જીતે મુલકકે હુએબત સભોંકો લાગે;
સબકો પડી અપસકી સોવે નહી યું જાગે,
સુલતાન ગીઝનવીકી આઇ હુએ ફ્ઓજ આગે—સુનયે
ભારી કટકકી શોહોરત રાજા સભોંને જાની.
કસબી હુએ સબ તરેહકે ફીરતી નહી અધાની;
લાખોં શુમાર ફ્ઓજાં પહોંચે વાં પાંની,
દહેશત પડી સભોંકો કારાની અનેરૂતાની—સુનયો.
માલુમ હુવા હુએ સબકો જાતી હુએ ફ્ઓજ હીંદપર,
તીરત બડા ઉન્હોંકા પરભાસ ઊસ પટનપર;
ઇસલાંમ વાં જગાના સુલતાનકે હુએ દીલપર,
મારેગે બુત પરસ્તી સબ કતલેઆમ કરકર—સુનયો.
રાજા મીલે હુએ સારે કાગઝ સભોંકે આવે,
તીરતકા ગમ ઉન્હોંકો અન પેટભર ન ખાવે;
રસતે બીકટપે જીતને લશકરસોં વાં જમાવે,
જાની હુએ ફ્ઓજ હીંદપર જાને કીધર ન પાવે—સુનયો.
જાસુસ ગીઝનવીકે દશ્દે શીતાબ આએ,
રાજાઓંકી હકીકત સુલતાનકો સુનાએ;
દુસમનહો આએ સારે લસકર ઊન્હોં મીલાએ.
નદીયાં જીતી ખુદાથી વો તીત સબ બંધાએ—સુનયો.
સુલતાનને શીતાબી સારી સુના બુલાઇ,
રાજાઓંકી હકીકત ઉનકો સભી સુનાઇ;
રસ્તા યું બંદ કીએ હુએં ક્યા સલાહ અએ ભાઇ!
દુશમન હુએ મેલ સારે પુછો કીસેં ન જહાઇ—સુનયો.
કીતી સલાહ સભોંને લાગે યું બાત કહેને,

સુલતાનકો હીંતમકા લાગે જવાબ દેને;
હીતી હુએ ફોજ ભારી ખરચે રૂપૈ તમુને.
મારો ઉન્હોકો ચલકર દીની સલાહ હમુને—સુનયો.
સુલતાન કહે વઝીરો અબ નહી અપનકો ડરના.
જાના હુએ હીંદ પટનપર જહગડા ઉન્હોંસે કરના.
રસ્તે બીકટ લુટાનર પીછે કીલ્લેપર ચલના.
હોવે રૂજુ અપનસે થાના સભોંમેં રખના—સુનયો
ચલ કુચકર કટકપર સુલતાન ચરકે આએ.
રસ્તે જો બંદ કીએથે જહગડા સો વાં મીલાએ;
બંદુક તોપ પાડાં હતનાલ સબ ચલાએ.
હીતી હીમત ખુદાને ઘોડે ઉડા જહુકાએ—સુનયો.
પાઈ ફતાહ ઉન્ડોસે રસ્તેકો કર ખુલાસા,
રાજા છુપે કીલ્લાંમેં છોડી ઉન્હોંને આસા;
સુલતાનસે લડનેકા દેખા ઇન્હોં તમાશા.
અફસોસ કરકે બએઠે પડગા ન ઉનકા પાસા—સુનયો.
રાજા અંદર કીલોકે સુલતાન શાહને ઘેરે;
મીલજાઓ તો બગાડ દેતાહું ફુંક ડેરે:
હમરાહ નકો પટનકા તાબે તુંમ્હી હો મેરે,
બુત તોડને પટનકે સબ પાડને હુએં ડેરે—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું સબા ગીલકે રાજા આઓ.
જી હુએ તુમનકો પ્યારા પ્રસલામ જલદી લાઓ;
નહી તો મુજકે સવેરા હર સાલકા ભીજાઓ.
દેતાહુ ફુંક ડેરે પટન તુંમ્હીં ન આઓ—સુનયો.
રાજા ગીલે હુએ આકર લાચાર વે હુએ હુએ,
ચલાયા ન જોર ઉનકા દીલમે કુડ મુએ એ;
હીને રહે મુનાફીક હમસે સો જલ મુએ હુએં,
દેખો તુમ્હી ઉન્હોકા ગફલતમને રહે હુએ—સુનયો.
રાજાઓંને કહા યું હમરાહી હમ ન ધરયેં,
તાબે હુએં સબ તુમ્હારે ખીદમત તુમ્હારી કરયેં;
અફસોસ અબ પટનકા દીલપર હમેં ન ધરયેં,
સોગદ હમેં ધરમકી તુંમસે કભી ન ફીરયે—સુનયો.
સુલતાનશાહ ખુશાહો લસકરકો કુચ કરકર,
સુનકર જો પૈ વોહ સારે કીલ્લાહ રહે પકડકર;

અબ મોરચા ફીરાદો તોંપોકી માર કરકર,
દેવે ખુદા ફતાહ અબ તકવા દીલોંમેં કરકર—સુનયો.
હુમલાકીએ શીતાબી તોપોંકી માર ભારી,
વાં મોરછે જમાએ બાંડા કીએ હુએ જારી;
ચંદરોઝ હુએ અટકેકર કીતી સુરંગકી તયારી,
દીતી અલગ ઉડાકર રાજાકી ખાઈ સારી—સુનયો.
રાજા જીતેથે સુનકર સારે ઉસી કીલ્લેમેં,
કીલ્લાં બડા જબરથી મારવાડકે ઝીલેમેં;
લડના ઉન્હોને છોડા દુજે રવા મીલેહુએ,
પટનકી પેરવીકર લશકર સો લેચલે હુએ—સુનયો.
થાનાસભી બીઠાકર સબ સુનકરોંકો કાડે.
ખોયા મુલક ઉન્હોને પએસોંસતી વોહ હારે;
સુલતાનને ખઝાના બહોતસે ભરે હુએ ગાડે,
કર કુચ ઉસ જગાસે આતી હુએ ફ્રોજ ગારે—સુનયો.
રસ્મેં શહેર ભારી "જએસલગીર" આયા,
રાજાકા વાં અમલથા લશકરકો લે જહુકાયા;
રાજા પડા ફીકરમેં અફ્સોસ ઉસને ખાયા,
રાનીને દીલાસા સમજાહા ઉસે મનાયા—સુનયો.
સુલતાનશાહકીર ખુબીથા સાહેબે જમાલ,
રાનીને સુનકર સુદીત લીથી સભી નીકાલ;
નઝરોંમને અપસકે રાણીથા યું સંભાલ.
ઉસકી હીમતસે રાની ડરતી નહીં ઈતાલ—સુનયો.
કીલ્લેકે ખોલ જહાંપે સુલતાનકો બુલાએ,
કીસ ધુમસે બુલાકર વોહ શહેરમેં લેઆએ;
મહેલાતપર ચઢાકર ખુશ જગહપર બીઠાએ,
રાની કોરનશ બજાકર સુલતાં હજુર આએ—સુનયો.
રાની લગી યું કહેને યેહ શહેર હુએ તુમ્હારા,
તુમકો કોરનશ બજાના યેહ કામ હુએ હમારા;
તુમસે નકુછ તફાવત રખતે નહીં જુદારી,
દેખે દરસ તુમ્હારા કરતે હુએં હમ ગુઝારા—સુનયો.
સુલતાન કહે અએ રાની દેખે નહીં તુમનકો,
હમસે બડા તફાવત દેખેસો કયું હમનકો;
નીકલે નહીં કભી હમ લેકર કટક ફીરનેકો,

રાખા વીરસદો કયું કર દેખે બગએર હમનકો—સુનયો.
સુલતાનકી શીકલકો રાનીને ખુશ કરીથા,
ચીતર ઉસી શીકલકો દીવારપર જડીથી;
કીતને રૂમાલ અંદર ઢાંકીસો વાં ધરીથા,
સુલતાનકો દીખાઇ વાં રૂબરૂ ખડીથી—સુનયો.
સુલતાન દેખ શીકલકો રાજી હુએ દીલોંસે,
શાકીર ખડે અપનપર લડના નહીં ઉન્હોંસે;
હરગીઝ યું બેવફાઇ હોવે નહી જીન્હોંસે;
સોંપી મુલક બહાલી ડરયો ન અબ કીનોંસ—સુનયો.
રાનીકો કર રઆમંદ સુલતાન ચલે વીદાહો,
લશકરકે કુચકા અબ તઇઆરીમેં ખડે હો;
જલદી કીયા નકારા લશકરકો અબ ઉઠાઓ,
સડકર ચલે મીઠેખાં સારે હર દીલ લેઆઓ—સુનયો.
સુલતાનને ખુશીસે લશકર તભી ચલાયા,
સુનકર જીતે રહેને અફસોસ સબને ખાયા.
હમરાહી કો પટનકે આગેસો કોઇ ન આયા,
સુલતાનને સભોંકો રાહમેં ઝરબ દીખાયા—સુનયો.
સુલતાનને ફીકર સબ પીછુકી અબ મીટાઇ.
રાજા સતી પટનકી ફુઓજ સભી ખપાઇ;
"જએસલમીર" કી રાની મારી ઉને કરાઇ,
બાજે હુએ શાદનામી મીસરી ખડી બટાઇ—સુનયો.
ટાઝલ સભી કીલોંકે કાસીદ લીએ યું આએ.
વાંચે સો અબ પટનમેં રાજાકો સબ સુનાએ;
જએસલમીર બચાયા થાના સભી બીઠાએ,
મીલઅએ જીતે બચે હુએં દુજોંકો સબ હટાએ—સુનયો.
પટનમેં હર હમેશાં લશકરકી બાત આવે,
રાજા અચોસી ફીકરમેં અન પેટભર ન ખાવે;
સામાન સબ તરેહકે કીલ્લોમને જમાવે.
દારૂ અને બંદુકા ગોલે કઇ ઘડાએ—સુનયો.
હએબાત રહા પટનમેં વોહ "કુંવરપાલ" રાજા,
રાજાઓકો લાખે ખત તીરથકી રખયો ગાંજા;
"પટનકે અબ કીલ્લેકા મુજાહદો નહીં હુએ આસા"
[illegible] લશકર હુએ બહોત જહાજહા—સુનયો.

રાજાઓંને પડે ખત મસલત સભોંને કીતી,
પટનકી સબ હકીકત કાનોંસે સુનકે લીતી;
તીરથકા લાજ ઉનકો ફ઼ઓજાં જમાવો કીતી,
સુલતાનશાહસે છાની પટનકો ભેજો દીતી—સુનયો
પહોચી સકાત સારી દાખીલ પટનમેં મીલકર,
સુલતાનશાહકે છાની રાતોંકો ગએ નીકલકર;
રાજાને કી ખુશાલી ઉતરે હએ વોહ મીસલપર,
કહેતા હએ અબ ઝ્યાસે લડના મુજહે હએ ચલકર—સુનયો.
પટનમને કટકકી હોતીચલી હએ ભરતી,
અસવાર ઔર પએદલ આવે નઝર ન થરતી;
દફ઼તર ઉપર ચડાયા એક લાખકી હએ ભરતી,
રાજાકી કમ દીસા હએ આખીર હોવેગી પડતી—સુનયો.
સંકાતકે ખરચકો કટગએ હઝાર થએલી,
ઉતરે હએ સબ જગાપર દેહેલી અને હવેલી;
કઝ્યી સો કય: બડાયા એક મારનેસે તેલી.
સબ લોગથે જમા વાં સારે પટનમે ભેલી—સુનયો.
સારી સકાત મીલકર રાજાકો કહે સુનાયા,
હુશા હએ રાજ તેરા લસકર નજદીક આયા;
કીતી ખુદી દીલીસે સુલતાનકો બુલાયા.
ખોદે હએ મોલ સબકે હકનેતુજહે બુલાયા—સુનયો.
રાજા કહે યેહ કુવરપાલ સુનયો સકાત સારે,
તકસીર બીન ખતાકે મોમીન ગએહેહએં મારે;
સુલતાનસેં લડુંગા કરયો યેહ બાત આરે.
લસકરકે લોગ લડકર ફીરજાએંગે બીચારે—સુનયો.
રાજાકો હએ ગુરૂરી કઇ મોરચે ખુદાકર,
તોપાં રસાનકે સબ કીલ્લે ઉપર ચડાકર;
જંઝાલ બાંડ સારે દુટે ન ગંજ ભરાકર,
સુલતાનશાહકે આગે બએઠા હએ યું હીંમતકર—સુનયો.
કંઇ ભોમીયોંને મીલકર સુલતાનકો સુનાયા,
રાજાને અબ પટનેકે સામાન સબ કરાયા;
બકતર જહુલુમ પાખર બાંડોસે ગંજ ભરયાં
તાલાવ બાલકીપર કઇ મોરચે ચડાયા—સુનયો.
સુલતાનને કહા યુ રાજાકી બાત રહએ,

લશકર અએસેકા ખોટા સામાન સબ સરદ હુએ;
હાજી મંગલુરી સાહકી અપને ઉપર મદદ હુએ,
યેહ કરીશમા વલીકા કરયો તુમ્હે હીંમત હુએ—સુનયો.
લાગે હુએ લોગ કહેને સુલતાન સભી આકર,
મંગલુરકી હકીકત બાતાં સભી સુનાકર;
સુલતાનકે મુકાબીલ કહેને લગે શીરાકર,
મંગલુરકો નમાઓ અબ મોરચે લગાકર—સુનયો.
મંગલુર ઔર પટન હુએ દોનોં બરાબરી કે,
ઉનમેં નહીં તફાવત દોનોં સરાસરીકે;
સાલા અને બહેનવી દોનોં અડાઅડીકે,
આતે નઝર ચીરાગાં દોનોં કડાકડીકે—સુનયો.
પટનકા જો કુંબરપાલ જએપાલકા હુએ સાલા,
મંગલુરભી ઉસીકી ઉસકો બહુતવાલા;
દેબલ ઉપર ચીરાગાં વો દેખતે ઉજાલા,
ખાના પીછું ઉસીકુ જપતે હુએ અપની માલા—સુનયો.
મંગલુર" દેવડારામ " પટનમેં "મનાત,"
ગાતે હમેશા બામન જારી હુએ દીન રાત;
પુજા હમેશા રાજા કરતેથે અપનેહાત,
બામન કઇ ખીલાકે દેતે ઉન્હોંકો દાત—સુનયો.
ડીતે હુએ ભોમીઓ સબ સુલતાન જલદ ચડકર,
મંગલુર અબ પટનકો લેના શીતાબ લડકર;
ઇસલામકો જગાવા સબ કુફર ઝેર કરકર.
પીછે ચલો પટનપર જાવો ફીકરસો ડલકર—સુનયો.
સુલતાનને કહાયું મંગલુરપર ચડુ મએં,
ચંદરોઝ વાં લડુંગા કીલ્લા ફતાહ કરૂં મએં;
દેવે ખુદા ફતાહ તો થાનાસો વાં ધરૂં મએં,
લસકરકો ફેર ઉઠાકર પટનસે જા અડુ મએ—સુનયો.
લસકર ઉઠા વહાંસે કીલ્લા નઝર દીખાંદે,
ડર ભોમીયા હરોલી ગીરયાં ચલે હુએ આડે;
સુનકર સભી મુનાફીક રસ્તેમેં બહોત મારે,
"કમીસર" કોઠડેપર આકર નશાન ગાડે—સુનયો.
મંગલુરકે ગીરદકી સારી ઝીરાઅત લુંટી,
દાના જો પક રહાથા રહેનેદીયા ન મુઠી;

બસ્તી વો બાગ સારી કીલ્લે અંદર સો બએઠી,
રાનીને મેહેલ છોડા નીચે ઉતરકે બએઠી—સુનયો.
જએપાલ ઊસ ફીકરમેં અફસોસ દીલમેં લાયા,
બલવા જો થા પટનપર મંગલુરપર કયું આયા;
સબ ભોમીયોંને મીલકર સુલતાનકો સીખાયા,
જાતાકટક પટનપર સંગલુર કયું ફીર આયા—સુનયો.
જએપાલને અપસકી સારી સેના બુલાઈ.
કીતી સલાહ સભોંને એકાંત પડ બીઠાઈ;
યેહ વકતકો સંભાલો કરકે અબ કુછ બલાઇ,
કરયે નઝર ખઝાના રખયે સુલુક ભાઇ—સુનયો.
જએપાલને કહા યું ડાપન સો અપને કીજે,
મીલએ સો ગીઝનવીસે પએસા જો બહોત દીજે;
હોવેગા ફેર જો માલુમ દીલમેં સમજહકે રખીયે,
પડતી બલા પડનપર સરપર અપન કયુ લીજે—સુનયો.
જએપાલને શીતાબી યેહ મામેલત દવડાઇ,
દીવાન સારે ભેજે હીકમત ઊને લડાઇ;
સુલતાનસે વોહ મીલકે જા બાંદરી કરાઈ,
રાજાકો આવનેકી બાબત સભી ઠએરાઇ—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું ફેર ચવકી શબકો જાવે,
જએપાલકો ચડાકર મેરે હુઝુર લાવે;
શાકીર હમીં તુમનપર ઝર માલ બહોત લાવે;
ફેર રૂગરૂ સમજહકર અપના સો દે ચુકાવે—સુનયો.
દીવાન જા શીતાબી જએપાલકો ચડાયા,
ગતલગથા ઝામીનીકા ઉસકો સો કહે સુનાયા.
ગાડોંમેં ભર ખજાના કરને નઝરકો લાયા,
સુલતાનકે હુઝુરી આ કોરનશ બજાયા—સુનયો.
રાજા લગા યું કહેને સુલતાનશાહ સુનો તુમ,
તાબે જો હએ પટનકે ઉસકે હમરામ રહે હમ;
સમજહો તુંમ્હીં પટનસે મારે નહીં હમેં દમ.
શાકીર હુએ તુમનપર હુગકો નહી હએ કુછ ગમ—સુનયો.
કહેને લગે વઝીરાં સુલતાં સુલુક દીજેં,
દેતા હએ ઝર બહોતેરા સબ હાથ કરકે લીજેં;
ચલયેં સો અબ પટનકો દીલમેં સમજહકે રીજે,

પાની ભરાબહોત પીવાએ ઉનના પીજે—સુનયો.
સુલતાનને લીયા ઝર નરસીહત કીતી.
બએઠે તુ ઘર પકડકર હમને ભલાઇ કીતી;
તુંજહકો લીદા કીયા અબ રાઝી રઝા સો દીતી,
રાજા ચલા ખુશીસેં મીસરીકો પીતી—સુનયો.
કર કુચકા નકારા મંગલુરસે ચલે હએ.
પનટકે આ મુકાબીલ મઅદાનકર પડે હએ;
લશકર સો વાં જહુકાયા જહીંડે ખડે કીએ હએં,
રાજાકે મોરચોં તોપા લગા અડે હએ—સુનયો
મઅેદાંન માઇ હાજત મઅેલાન વાં હુઆ હએ,
સુલતાનને બુલાકર બખચીકો યુ કહા હએ;
રસ્તેમેં ફઓાત ઝમખી કીતના સો કહે હુવાહએ,
દફતર ઉપર ચડાઓ ઝખમી અને મુવા હએ—સુનયો.
બખશી લજે લીખનકો સારા કલમ ચડાયા,
પએદલ સ્વાર ઘોડ મીલકર શુમાર લાયા,
ઝગખી અેાર મુવોકી જુમલા બેરીઝ લાયા,
જુમલા હઝાર બાઇસ સુલતાનકો સુનયો.
રાજા કહે પટનકા સુલતાનસે લડુંગા.
તાલાબ "ભાલકે" પર જાકર અભી અડુંગા;
કરન હએ જં હીમતસે દીલમેં સો ના ડરૂંગા,
તોપાં ને બાંણુ લેકર સામી સો જાવરંગા—સુનયો.
લડનેકી જો તયારી રાજાજે સબ કરાઈ.
બકતર જહુલુમ પાખર સારે સબુ બનાઇ,
આપી સવાર હોકર સંકાત સબ ચડાઇ.
તાલાબ ભાલકેપર ફઓાજાં વહાં જગાઇ—સુનયો.
સુલતાન શાહને દેખા રાજા યું ચડકે આયા.
અસવાર અેાર પએદલ સારા કટક લે આયા;
સુલતાનને કટકમેં ચોપદારકો ફીરાયા;
રનજીતકા નકારા ફેર હોકે ખુશ બજાયા—સુનયો.
સુલતાનશાહ ચડે હએં લાખો કટકકો લેકર,
આગે દોઆ ખુદાકન પાગડીમેં દેકર;
લોગાં ભી કટકકે તોપાં ચલાઇ કહેકર,
કહેતે હએં યું ઝબાંસે દેવે ખુદા ફતાહકર—સુનયો.

દાનોં તરફસે જારી તોપાં ને બાણુ છોડે,
ઉડતે હુએં દો તરફકે પ્યાદે ને ઉંટ ઘોડે;
બાદશાહકી ફઓજ ભારી રાજાકે લોગ થોડે.
તોપાંકા મારસીતી કીતને મુએં ઘોડે—સુનયો.
જંગલ બાંણુ તોટે તોપાને તીર છુટે.
સરસાઇ બાદશાહકી રાજાકે લોગ ખુટે;
ગોલ બાંધકર ખડેથે હોકર જુદે વે ફુટે,
રાજાકે તઇ મુવે હુએ રોવે ને સરકો કુટે—સુનયો
સુલતાન કહે અએ યારો તોપાં મત ચલાઓ.
દેવે ખુદા જીસીકો ઘોડેસે લે મીલાઓ;
બરછી ન તીર ભાલે તલવાર અબે બજાઓ,
હાજીકી યું મદદ હુએ રાજાકો લે ઊઠાઓ—સુનયો.
ફરયાદે હક નગીકો ઘોડે ઇનો ઉઠાએ,
દીન દીન કર મોહમ્મદ લશકરમેં જા જહુકાએ;
મારે હુએં કાફીરોંકો લહુ રગત બહાએ,
દીતી ફતાહ ખુદાને સબ મુનકરાં દબાએ—સુનયો.
સુલતાન જંગકો જીતે રાંજા યું ભાગ છુટા,
રાજાકો રન છુટાકર લશકર સો બહોત લુટા,
બારી હુવા ફતાહ જંગ ઇનસાન બહોત તુટા,
રાજાને ફેર સમજહકર પકટા તલાવ મુટા—સુનયો.
બાદશાહને બાલકેપર આકર જહીંડે સો ગાડે,
ઝખમી ને ફઓતીઆં સબ સબકો કબરમાં ગાડે;
સુલતાનકે દસહઝારાં રાજાકે બહોત મારે,
સુલતાનશાહ ખુશીસે ફેર શાદમાને જહાંડે—સુનયો.
રાજા પડા તલાવેં બએઠા હીમત પકડકર,
ગમ છોડ મામેલેકે બાંધી કમર જકડકર;
બીસહઝાર દોસો મારેગએ હુએં લડકર,
બીલકુલ હઝાર ચોબીસ મરહુમ ઝખમી મીલકર—સુનયો.
સકાત જો રહીથી સબને સલાહ બતાઇ,
રાજા તુ અબ સમજહજા તેરી સો હુએ ઘટાઇ;
લાખોં રૂપૈ તું દેકર કરલે સુલુક ભાઇ,
તેરીં દસા કહન હુએ સબકેતઇં જઇ ખુદાઇ—સુનયો.
મારેગએ સકાતી તુજહકો ન મેહેર આઇ,

ભુલી નહીં હમનપર તેરી નહીં હએ જહાઇ;
કર તુલ ન્હીં કયા હએ બાદશાહકી ફ્રોજ આઇ.
મારેગએ ન છોડે બુરી કરેગા રાઇ સુનયો.
રાજા સમજહકે દીલમેં કહેને લગે કે જાયો,
સુલતાનકે હુઝુરી જાકર મુજહે બુલાયો;
લાખાં રૂપૈ કુબુલું મુજહ રબરૂમેં લાયો,
હોવે મુલુક અપના યેહ વકતકો બચાયો—સુનયો.
ચારન ને ભાટ મીલકર સુલતાન પાસ આએ,
રાજાકે ચુકતેકી અબ મામેલત લેઆએ;
લાખોં રૂપૈકી લાલચ સુલતાનકો બતાએ,
માનો સુખન હમારા દોનોકો યું ભુલાએ—સુનયો.
સુલતાનને યું સુનકર દીતા જવાબ ઉનકો,
તુમતો હુએ ભીકારી અબ કયા કહું તુમનકો;
ઝર માલકી મતલબ નહીં દરકાર નહીં હમનકો,
કલમા પડેનગીકા મએ છોડદું સબોં કો—સુનયો.
ચારન ને બાટ દોનોં હોકર ખીજલ વલે હએં,
દાલી નહીં ગલી વાં રાજાસે આ મીલે હએં;
સુલતાન સુખન સુન દીલમેં બહોત જલે હએં,
રાજાકો સબ સુનાયા સુલતાનસે જો સુને હએં—સુનયો.
સુલતાનશાહ કહેતે હએં કલમા પઢો તો છોડું
દરકાર વહીં રૂપૈકી ઇસ કુફરકો મએં તોડું;
પટનકે અબ કીલ્લેકો ગોલોંસે માર ફોડું,
દેરોંકો સબ તુડાકર મકકાર મસીયત જોડું—સુનયો.
રાજા યેહ બાત સુનકર કહેને લગા લડુંગા,
મુજહકો હીમત લડાઇકી કલમા સો ના પડુંગા;
સામાન હએ બહોતેરા દારૂસે ના ડરૂગા,
આકર પડેગી સરપર આખીર સો મએં મરૂંગા--સુનયો.
રાજાકે વો હરોલીથે ભેલી દોનો ભાઇ,
વે "એગરા" હમીરા રીપરસ ઇન્હોંકો આઇ;
રાજાકા પ્યાર ઉનપર મુજહે ઉન્હેકોં જહાઇ,
દોનોંને કરૂ હીમતકો તોપાં સો ફેર ચલાઇ—સુનયો.
ચુકા નહીં પટનકા લાગી લડાઇ હોને.
દીન રાત હએ ધમાધમ પાવે ન કોઇ સોને;

રાજા સદક ન લાયા લાગા હુએ બહોત રોને.
વોહ બેગરાં હમીરાં લડને હુએ ભાઈ દોને—સુનયો.
રાજા બડે તલાવે સુલતાન ૯. લકેપર,
હોતી હુએં નીત લડાયા પટકને કીલ્લેપરર;
રાજાકો હુએ ગુરૂરી બીસયાર મોગીનોંપલ,
ચુકે નહીં કીનોંસે લાબી પડે દોનોંપર—સુનયો
સુલતાનને કહા યું સારી સેના બુલાકર,
રસ્તે પડનકે બાંધે સબ ચઓકીયાં બાંદાકર;
લેવે નહા કીસીકો કીલ્લા અંદર બુલાકર,
કરને હલાં અપનકો ચવગીરદસે ઉઠાકર—સુનયો.
સુએ વઝીર મીલકર સબ ચવકીયાં બીઠીયાં.
રસ્તે જો પટનકે સબ મારગાં બંધાયા;
દસ દસ હઝાર પએદલ સબ બેરકાં લડયાં,
આગે પટનકે જયાંય હોતોચલી લડયાં—સુનયો.
રસ્તે યું બાંધનેકી રાજા ખબર મંગાઇ'
દોનોં વોહથે હરોલી બુઝકે ગુન્દોં નકોઇ;
વોહ બેગરા હમીરા સસરા અને જંવાઇ,
ઊનકો કહા ચડો તુમ ઇસ ચવકીયાંપે ભાઇ—સુનયો
વોહ બેગરા હમીરા હીમ્મત ઊન્હોંને કીતી,
ચવકીકે મારનેકો સીતી સો ફઓજ લીતી;
દીનકો રહે હુએં દબકર પડને સો રાત દીતી,
ગફલતમેથી જો ચવકી જાકર સો ઘેર લીતી—સુનયો.
જાગી હુએં ચવકીયાં સબ કીતી ખબર યું દારી,
બાંધી કમર સભોંને લડનેકી હુએ તયારી;
હોને લગી લડાઇ વોહ ચવકીયોંપર ભારી,
તલવાર બરછીયોંકે લગતે હુએં વાર કારી—સુનયો.
ચવકીયાંથી પાંચ કાયમ લાગી લડાઇ દોપર,
ઝખમી હુએ હઝારાં નહીં હીસાબ સોપર;
ચલયા હુએ ખુન અએસા પાની ચલે હુએ જાડુપર,
વોહ બેગરા હમી ભાગએ શીકસ્ત આખર—સુનયો.
વોહ બેગરા હમીરા કરકે દગા ગએ હુએં,
મુરસાઇમેં અપસકે આપી અડક દહે હુએં;
મારહુએં ચવકીયોંને ભુડે સો હો પડે હુએં,

ઇનસાન કંઇ તુડાકર ઠંડે સો હો પડે હુએ—સુનયો.
બાદશાહકી ચવકીયોંકે જીતને મએથે મારે,
ખોદે હુએ જગ શરીહ્ન પહેલે સબેંકો ગાડે,
જાગે હુએ પીર હોકર સાબીત હુએ વે શ્રાને,
લશકર સબીને મીલકર રાજાકે નામ યાડે—સુનયો.
શારે વઝીર મીલકર બાદશાહસે અરજ કીતી,
રાજાકી ફોજ કાતની ચવકીને માર દીતી;
સુવકીકેક સો થોડે સખતીં ઉન્હોંકેને કીતો,
ચવકી ઝબર કરો રાજાને હુઓંસ કીતી—સુનયો
બાદશાહને ફેર સમજાહકર તીન એવકીયાં ઊઠાયાં,
મઝબુત દો જગાપર કાયમ સો લે બીઠીયા;
તાકત રાજાકો કયા હુએ અબ કરસકે લડાયાં,
મલ્લઊન બેગરેને ખાઇ સો હુએ તવાયા—સુનયો.
મઝબુત ચવકીયાં દો રખીથી નાં કીધરકો,
લશકર જો કુલ પડાથા રાખીથી એક ઊધરકો;
દુસરી હુએ તલાવનીપર બારાઇએ ખીઝરકો,
જાને ન કોઇ પાવે હમરાહીકે પટનકો—સુનયો.
દોનોં તલાવ ઊપર લડના હુએ રેઝ જારી,
મરતે હુએં લોગ કીત્તને ગોલોકી માર ભરી;
લગને હુએં મોરચોંમે આકર યું ઝખમ કારી,
હરરોઝ હુએ ધમાધમ દીનકો ને રાત સારી—સુનયો.
લડને તલાવ ઉપર રાજા યું બાંધબએઠા,
મહીને યું પાંચ ગુઝરે છઠેમેં આન પીઠા;
ગોલોંકે સબબસે રહેતા નહીંહે નીટા,
મોરચોંકો છોડદેકર આયા હુએ આપ હીટા—સુનયો.
હાજી મંગલુરી આપી બએઠેથે જા અચાતક,
મવસુરશાહકે પાસીં કન કાએકીથી થાનક;
કીતી જગા પસંદ વો બએડે રહેથે કબલક,
રહેના મુજહે સોયાંપર લગતી હુએ અચ્છી રવનક—સુનયો.
હાજી મહેમુદશાહકો યું મઓત અપના સુજહી,
કનકાઇકો નીકાલી સામી ખડારે ધુજી;
કનકાઇકો કહા યું જાગેં મેરે શાહજી,
મનું સુખન તુમ્હારા બુઝુરગહો પીર હાજી સુનયો.

હાજીને યું કહા જબ ધાયાઇમેં તું જાઇ,
ભેજી તુજકે સો હમને શીરકર ઇધર ન આઇ;
બએઠે જબલપેં જાકર હીલા ન વહમ લાઇ,
જાતીહું મએ ખુશીસે ભેજી તુમને સાઇ—સુનયો
ખીદમતમનેથી પુરી ઊસનેં વીસાલ પાઇ,
હાજી મંગલુરી શાહને અવ્વલમંઝીલ પહોંચાઇ;
કીતી દરન ઊસીકો તુરબત અછી બનાઇ,
હોતી હએ માનતા અબ હકને સો વે જગાઇ—સુનયો.
હાજીકે ખતકે ઊપર સુલતાન મહેમુદશાહ આએ.
કરની જો થી ખુદાકી મીલનેકો અબ ન પાએ;
ચેહ તોડને કુફરકો ગીઝનીસીતી બુલાએ,
હાજી વફાત પાએ—સુનયો.
ઝયારત ઊપર હાજીકે બાદશાહને હીલા નકીતી,
રાજાકી ફઓજ સારી આકર ઘેર લીતી;
મારે તલાવ ઊપર વાંસે નીકલ દીતી,
રાજા યું ભાગ છુટા સખતી ઊન્હોંપર બીતી—સુનયો.
તલાવકે હીલાંપર લશકર બહોત મુવા હએ,
મરહુમ કઇ હઝારાં ઝખમી કઇં હુવા હએ;
સુલતાનકે હએં ઇતને હએં ઇતને રાજાકે જો મુવે હએં,
જુમલા હઝાર સોલા રાજાજી મર ખપે હએં—સુનયો.
બડે તલાબ ઊપર બાદશાહ યું આકે બએઠે,
રાજાકે લોગ ભાગે અંદર કીલ્લેકે બએઠે;
ખાઇકે મોરચોમાં કીતે રહેહે બએઠે,
બંદુક બાણ તોપાં ચલને લગે હએં એખડે—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું હાજીકે પાસ જાઊં,
પહોંચુ સો જા શીતાબી લે દસતબરત્ત મીલાઊં;
દેખું જમાલ ઊનકા કદમોંમેં સર નમાઊં,
લાઊં બુલા શીતાબી ખાના પીછે મએં ખાઊં—સુનયો.
હાજી વીલાસ પાએ શાહકો ખબર જો આઇ,
દીન તીન ગએ ગુઝરકર ઝયારત ફજર કરાઇ;
સુલતાં લગે હએ રોને મરગએ હમારે ભાઇ,
મીલના નહીં હુવા હએ કુદરત અજબ ઇલાહી—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું ઊનકે બુલાએ આયા,
લાખોં રૂપૈ ખરચકર ઇતની ગએ ફઓજ લાયા;

કરની જો થી ખુદાકી મીલનેકેતછ ન પાયા,
અફસોસો ગમ કીયા હુએ દીન તીન લગ ન ખાયા—સુનયો.
બાદશાહ ગીઝની બોલે પટનકા કુફર તોડું,
બામનને બુત પરસ્તી મારે બગએર ન છોડું;
ઇસલામકો ન માને ઉનકે મએં સીસ તોડું,
હાજીકે પાસ જાકે પહોંચુ મએંહાથ જોડું—સુનયો.
ફર મોરચોંકા લાગુ જારી કીયા હુએ તોપાં,
અંદર ઘુસે ધુંવેકે હોતી ઝરદ સો ધુપાં;
જંઝાલ બાણ તોટે કયા છુટતે બંદુકાં,
કીલ્લેકી માર ભારી જલગએ ઇને.કે રૂપાં—સુનયો.
હનોઝ ફઓત જખમી હોતાહએ લોગ જહાજા,
મારતે હએં ચવતરફસે ઘેરે કીલ્લેમેં રાજા;
લડનેમેં હએ તફાવત હરરોઝ જંગ હએ બાજા,
ભારી કટકકી શોહરત કયા બાજતા હએ બાજા—સુનયો.
લડતે બરસ એક બારે પટન ઉપર હુએ હએં;
મેખાં યું ભેટ ઊગે ઔર થોડ હુએ બડે હએ;
ફતાહ હજુ હુવા નહી દીલગીર શાહ હુએ,
રબકી મદદ હુઇ જબ આગેકા શાહ ચલે હએં—સુનયો.
રાજા કહે ઊન્હોંકો સુનયો સકાત સારી,
મોમીનકો મારનેસે લડના હુવા હએ જારી;
ગએ બારે માસ ગુઝરકર લડતે હજુ હએ ભારી,
ચુકી નહીં લડાઇ કાટની હએ ફઓજ સારી—સુનયો.
સામાન પુર ભરા હએ કીલ્લે અંદર હવેલી,
તીરથકે વાસ્તે પરગટતી સકાત થેલી;
પકતા હએ જું રસોડા ખાને હએ સારે ભેલી,
લડતે બસર ગુઝરગએ સાઅત ખડી યેહ પહેલી—સુનયો.
સુલતાન કહે વઝીરો કબતક અપન લડેંગે,
પરબાસ અબ પટનકો ફતહા સો કબ કરેંગે?
આધી ઉમર ગુઝરગઇ કીતનેક દમ ભરેંગે,
ઉઠનેકો લાજ મુઝકો આખીર સો લડ મરેંગે—સુનયો.
લાગે વઝીર કહેને સુલતાં તુમ્હીં કયું ભુલે,
હાજીસે જા મીલે નહીં બારા બરસ યું જહુલે;
દીલમેં કહે અકડકર ખુશયાં મેનેથે ફુલે,

માંગો સો જા બશારત ખોલો નીશાન નીલે—સુનયો.
સુલતાન ગીઝનવીશાહ પ્યાદાસો આપ ચલકર,
હાજીકે ફાતેહાપર સારે વઝીર લેકર;
તુરબતકે પાસ પહોંચે બએકે કોરનશ બજાકર,
અહેવાલ અપના કહેને લગે હુએ રોરોકર—સુનયો.
દીલગીર શાહ હો બએકે ખાના સો કુછ ન ખાવે,
દીન તીન ચોલ્લા ખીંચા ખાના ન પાની ભાવે;
હાજીસે હુઇ બશારત ફતહા ખુદા કરાવે,
ઊઠના નહીં હુકમ બીન ગરજા નીકલકે જાવે—સુનયો.
હાજીને દી બશારત સુલતાં બુલાએ તુમકો,
ગફલત તુમને કીતી ફેર ભુલગએ હમુકો;
દીતી ફતાહ ખુદાને માનો તુમ ઇસ સુખનકો,
જુમાકે રોઝ જીતો ફતહા કરો કીલ્લેકો—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું ખાદીમ ભએ હું તુમ્હારા,
હગરાહી સબ તુમ્હારી યાં કામ નહીં હમારા;
પડગએ હુએ ભુલ મુજહકો લાચારહું બેચારા,
કરો દોઆ દીલોંસે કટજાએ ગમ હમારા—સુનયો.
હાજીને દી બશારત આવેગી અબ જુમેરાત,
ઊસ રોઝ ચલેગી આંવી હોગા સો બહોત બરસાત;
ઉસ રાતકો જો આવે રાજાપે ભુત આફત,
લશકરમને તુમ્હારે ખલબલ પડેગી ઊસઘાત—સુનયો.
અએસા કભી હુવા નહીં બારા બરસમેં સુન યાર,
આવે પવન ને ગાની પાની ઔર હોવે બહોત અંધાર;
અએસેમેં ઘુંડગો તુમ પડતે જો હએંગે દોયાર,
ઊનકો હરોલ કીજો દેવે ફતાહ યું કરતાર—સુનયો.
ગીરજાએ તંબુ સારે ઊનકા સો ના હીલેગા,
કુરઆન ઊનકે આગે દીવા શમા જલેગા;
જાફર અને મુઝફ્ફર ઉનસે ફતાહ મીલેગા,
કુછભી હીલા જુમાકો રાજાકા ના ચલેગા—સુનયો.
હાજીને તબ કહા યું સુલતાં તુમ્હીં સો જાઓ,
જો કહેદીયા હમુને સારા નજરમેં લાઓ;
જહાડો જો શાદીયાને મીસરી સો જા બંટાઓ,
રખયો ન ગમ દીલોંમે ખાના ખુશીસે ખાઓ—સુનયો

સુલતાં ખુશી હોકર તસલીમ તબ બજાએ,
હોકર ખુશી ચડે હુએ લશકરગને સો આએ;
ચેહેરેપે રોશની હુએ સારી સેના બુલ્લાએ,
મીસરીકી ખાન કરકે લે નકબાતાં બજાએ—સુનયો.
આઇ સો ફેર જુમેરાત આંધી ચલી હુએ આકર,
ડાલે પવનને તંબુ સારે ઢીલા ગીરાકર;
જાફર અને મુઝફ્ફર ઊનકા તંબુ રહાકર,
પકડે હુએ વે કુરનાં લે રોશની જલાકર—સુનયો.
સુલતાન ગીઝનવીશાહ ફેર ઢુંડનેકો લાગે,
જાફર અને મુઝફ્ફર પીએ ઇન્હોકો જાગે;
ખુશહાવહો ખડે હુએ ઉનકે તંબુકે આગે,
દોનોં યું બાઇ ઉઠકર કોરનશ બજાને લાગે—સુનયો.
દોનો યું બાઇ બોલે સુલતાન ગીઝનવીકો,
હમપર કરમ સો કયા હુએ ફરમાઓ આપ હમનકો;
ઇસ જાએપર શીતાબી આના હુવા તુમનકો,
હમકો ન કયું બુલાએ લાગી પવન તુમનકો,—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું હાઉ કહા કરો તુમ,
દીતી મુઝકું બશારત ઇસમેં સો ના ડરો તુમ;
તુમસે ફતાહ મીલેગી હાથી ઉપર ચડો તુમ,
કરના હુએ દીન કાયમ જલાપેસેં જા ભીડો તુમ—સુનયો.
જાફર અને મુજફ્ફર કહેને લગે દો બાઇ,
સુલતાનશાહ તુમનકો દેવે ફતાહ ઇલાહી;
આઉઝ બહે હમીં હુએ ઇતનાસો કયા બડાઇ,
આકર હમીં તુમ્હારે તુમહો હમારે જાહાઇ—સુનયો.
સુલતાન ગીઝનવીશાહ યું દીલકે બીચ બોલા,
ઉસ વકત કર નકારા લશકર ઉઠાયા ભેલા;
ઇસ પાંચકે તફાવત જાકર મુકામ ડાલા,
સાંજ યું કર ખુશાલી અપના ઝબાંસે બોલા—સુનયો.
સુન લગાયું કહેને લશકર સો ફીર ન આવે,
[illegible] હુઓંસ કરકે ફીરકર ઇધર ન આવે;
[illegible] સજ ઉસીકો આકર વે માર ખાવે,
[illegible] ઢોલ પટનકર ઉસમેં દાખલ ન પાવે—સુનયો.
[illegible] કારીગાં સબ ખુશહાલ હોકે ફુલે,

ઉતરે હુએ મોરચોંસે કરતે હઝાર હીલે;
કરતે ગરમ કમાડાં થંડે કીએ વે ચુલે.
જહાંપોંકો બેહલદેકર ગફલતમે થે વે ભુલે—સુનયો.
બાદશાહને ચુપચુપાતે કથકરો લે ફીરાયા,
વોહ રાતથી જુમાકી સારા કટક ચડાયા;
ગફલતમને વોહ રાજા ફેર આનકર દબાયા,
જહાંપે ઉપર પટનકે લશકરકો આ ભીડાયા—સુનયો.
હાથી મીઠા હરોલી ઉસપર સો દો મરદ હુએં,
જાફર અને મુંઝફફર હોતેમા રંગ ઝરદ હુએં;
પાખર સજ્જુ લોહેકી ઉસમેંસો વે ગરક હુએ,
પહોંચે નઝદીક આકર જહાંપેસે નહીં ફરક હુએં—સુનયો.
કીતી હલાં કટકને વોહ મોરચોંકો મારે,
ખાઈ પકડ રહે થે ઉનમેંસે ગાર ખારે;
ભાગે હુએં સબ કીલ્લેમે કરકે હઝાર નારે,
સુલતાનકે કટકમેં ખાસે બજે નકારે—સુનયો.
હાથીકો તબ ચલીકર જહાંપેસીતી ખડાયા,
મારી ટકર ગીડેને ઉધરકો ખડખડાયા;
જહાંપેગેંથે જેતે ખીલે હાથી તો થરથરાયા,
હાથીને કરકે નાશ અપના યું સર ફરાયા—સુનયો.
જાફર અને મુજફ્ફર મ્હાત ઉપર ગુસ્સેંકર,
લાગે ઝખાંમે કહેને હાથાકો લે ફીરાકર;
જલદીસે હોલ દે અબ જહાંપે ઉપર ફીરાકર,
મ્હાવતને માર અંકુશ હાથા દીયા ઉડાકર—સુનયો.
જાફર અને મુઝફ્ફર દોનોંસે એક આયા,
હાથી કે સરકે ઉપર અપની કમર લગાયા;
એક ઓંડ કર હરોલી હાથીકા સર બચાયા,
હાથાને ફેર ગુસ્સેકર તીસરી ટકર લગાયા—સુનયો.
દીન દીન કર મોહમ્મદ પટનમેં ભીલ પાડી,
રાજાકે ચવકાયેંકે જહાંપેશે માર કાડી;
સુલતાન ગીઝનવીકી બએઠી વાં ફઓજ સારી,
તલવારકી જલમાજહમ હોતી લડાઇ ભારી—સુનયો.
સુલત્તાન ગીઝનવીકો હકને ફતાહ કરાયાં,
જાફર અને મુઝફ્ફર આગેસે લેચલાયા;

દોનોં વે ભાઇમેંસે તબ એક કામ આયા,
રાજાકે પાપકા અબ ઘડા સો પુર ભરાયા—સુનયો.
સુલતાનકા હુકમ હુએ અબ કતલેઆમ કીજે,
તલવારસે લે મારો પએસા કછુ ન લીજે;
બેદીન મુનકરોંકા પાની મીસાલ પીજે,
કલમા પડે નબીકા જો ઉસકો છોડદીજે—સુનયો.
પટનકે અબ કીલ્લેકે સારે મકાન તુટે,
ઓર બેશુમાર દવલત સારે સીપાહી લુટે;
મારેગએ હઝારો રાજાકે લોગ ખુટે,
કલમા જીને પડા હુએ મરનેસીતી વોહ છુટે—સુનયો.
કીલ્લેગને બીચોબીચ દોનોં જનોંકો મારે,
વોહ બેગડા હમીરા દોનોંકે સીસ પાડે;
ઘોડોંકી ઠોકરોંસે જહાંપેકે બાર કાડે.
મરગએ દોનોં હરોલી રાજા હીમતસેં હારે—સુનયો.
રાજાને મેહેલ છોડા નીચેસો આકર બએઠે,
ઠએરા ન પગ ઊન્હોંકા ડેરેમેં આકે બએઠે;
રાજાકે સાથ શામીલેથે સાતસો એખડે,
ચાકર ઓર ભાઇ સારે સાથી લીએ હુએ બએઠે—સુનયો.
સુલતાનને કીલ્લેકો ચવગીરદ કરકે ફેરા,
સબ ચવકીયાં બીઠાકર દેવલકો આન ઘેરા;
તોપાં શુરૂ કીયા હુએ પડને લગા હુએ ડેરા,
દેવલમને પુકારાં હોને લગા ઘનેરા—સુનયો.
રાજાને તબ સલાહકી અબ બાંદરી કરાએ,
સારે મકાન છુટે અપ કાહેકો મરાએં;
લાખે રૂપૈએકો દેકર સુલતાનકો મરાએં,
કર સામને શીતાબી ઉકો આપીં બચાએં—સુનયો.
રાજાને ભેજ છેવટ ફેર મામેલત કુરાઇ,
દેનેકે દેડ અપસકા વોહ બાત લે ઠએરાઇ;
સમજાહનમેં લાખ ચાલીસ સુલતાનકો સુનાઇ,
સુલતાનકી સમજહમેં પીછુસે બાત આઇ—સુનયો.
દી ઝામીની નીકાલે હાથોકો બાર હાલે,
સુલતાન દેખ ડેરા ખુશહાલ હોકે ફુલે;
રાજા ગએ નીકલકર સોમનાથકો યાં ભુલે,

સુલતાનશાહને દેખા પુતલા ઊધરમેં જહુલે —સુનયો.
સુલતાનશાહ યું બોલે યે કયા હુનર બનાયા,
દોરી રસી બનાકર પુતલા અધર ટંગાયા;
કહેને લગે વઝીરા સરમેં લોહ જડાયા,
ફેર ચમક પાંના ઊંચા ઉસસે અધર ટંગાયા —સુનયો.
ઉસગાનને હુકમ કર છતકા પથર ઉતારા,
જહુલતાથા પુતલા વોહ ઉસકો ઝમીપે પાડા;
હીકમત ગઇ ઉન્હોંકી વોહ પડરહા બીચારા,
રાજાકે પાપકા અબ આયા નઝર કીનારા—સુનયો,
રાજાકો યાદ આયા સોમનાથ ગયે બીસકનર,
ઉસ વકત કર ઊતાવલ ડેરેસે ગએ નીકલકર;
સુલતાન પાસ જાના દેના રૂપૈ સોં દીમર,
સોમનાથકો છુડાના યેહ બાતચીત કરકર—સુનયો.
કરકર સલાહ સબોંને કીતા જવાબ યું કર,
તુમ્હો હમારે રાજા હમ હએં તુમ્હારે ચાકર;
હમને યહાં સલાહ કી જાના તુમ્હે સો ચલકર;
હાથ બાંધ જા ખડેરહો સોમનાથ લો છુડાકર—સુનયો.
રાજા લગા યું કહેને હરગીઝ મેરે ન જાના,
નહી કી અપન ભલાઇ જા મુલ તો કયા દીખાના;
મરજાવે તો ભલ્લાહએ ભાવે ન પાની ખાના
કલમા સો ના પડુગા દીલમેં બહોત હએ ગાંના—સુનયો.
સકાતસારી ગીલકે કહને લગી અએ રાજા,
સુલતાનસાહસે મીલના રહેવે અપનકી માજા;
મીલે નહીં અપન તો જીનેકી નહીં હએ આસા,
હમ હએ તુમ્હારે સાથી તુમબી ચલો અએ રાજા—સુનયો.
સુલતાન પાસ આકાર કહેને લગા વે રાજા,
સોમનાથ દો હમનકો રાખો હમારી માજા;
ગુસ્સેસે તોડના મત રખના ઉસીકા સાજા
પુજાકા હએ હમારા દંડ લો ઉસીકા જહાજા—સુનયો.
સુલતાનને કહા યું પુતલેકો અબ દીઉં નહીં,
પએસેકી કયા કમી હએ ઉસકા મેં દંડ લઉં નહીં;
પુજાકા હએ તુમ્હારે તોડે બઝએર રહું નહીં,
ઇસલામકી શરતહએ ગફલત સો ગએં કરૂં નહીં—સુનયો.

કહેને લગે વઝીરાં સુલતાનશાહ વલી,
પએશા જો લો ઉન્હોંસે રાજાકો કરદો ખાલી:
ઉનકો યેહ બુત ખીલાના ચુનેકી કર મીસાલી,
ધોકા પીછે ઉન્હોકો અપનકો હુએ ખુશાલી—સુનયો.
સુલતાનને કહાયું સુનયો વઝીર "મીઠા" શાહ,
હોવે નહી યેહ મુજહસે રખપો ન તુમ યેહ આસા;
દંડ લો તુમ્હી સો બુતકા ફેરકર કરો ખુલાસા,
રાજાસે દંડ લીયા બહોત ફેર કીસે દીયા યું જહાંસા—સુનયો.
સુલતાનસે સલાહ કર રાજાકો વાં બોલાયા,
લેકર સુપારી ઔર પાન રાજાકો વાં ખીલાયા;
સોમનાથકું જલાકર ચુના કલી બનાયા,
રાજા તુંમ્હી સો ખાયો યેહ હુએ તુમ્હારી માયા—સુનયો.
રાજા લગા યું કહેને સોમનાથ દો હમનકો,
પએસા યું દંડકા સારા હમને દીયા તુમનકો;
રોતે રહે હુએ સારે જાવે હવે ઘરોંકો;
સોમનાથ બીન યેહ ન્યામત કમની નહીં હમનકો—સુનયો.
સુલતાનને કહાયું સોમનાથકો દીયાહુએ,
રખા નહી હમુને તુમને સો નલીયા હુએ;
સોમનાકો જલાને ચુના કલી કીયા હુએ,
તુમ ખાગએ ઉસીકો સુપવાસ જબ કીયા હુએ—સુનયો.
રાજાઓને સુના જબ સોમનાથ લે કે ખાયા,
મરનેકા તબ ઇરાદા સારોકે દીલમેં આયા;
કીતનોને બસ કટારી લેકર ગલેમે બાયા,
કીતનોંને તબ ઝબાંપર ખંજરસો લે ચલાયા—સુનયો,
કીતને તો મરગએ હુએ કીતને ઊઠે હીમતકર,
સુલતાનકે મુકાંબીલ શમસીરકો પકડકર;
સુલતાનને ઉન્હોકો મારે હુએં તબ રગડકર,
જીતે જો હાથ આ એ બાંધે હુએં સબ જકડકર—સુનયો.
સુલતાનને પટનકા સારા સો ડર મીટાયા,
આસપાસથે જો ગાંવાં સબમેં હુકમ ફીરાયા;
રાજાકો ફેર બુલાકર સુલી ઉપર ચડાયા.
દુશમન જીતે રહેથે સબ મારકર ઘટાયા—સુનયો.
સબ મુનકરોંને મીલકર હુએબત દીલોમેં ખાયાં,

રાજાકા જો તખ્તથા સુલતાનકો બતાયા,
સુલતાન ઉપર બએઠ અપના હુકમ ચલાયા,
સબ કાફીરોંકો મારે હએગા વલીકા માયા—સુનયો.
તબ બાદશાહને લેકર ચોબદારકો ફીરાયા,
લશકર અમીર ઉમરા મોમીન સભી જમાયા;
હાજીકે વાં અરશપર ખાના બહોત પકાયા,
ખીલત્રાકો સબકો વાંપર દસ્તાર ફેર બંધાયા—સુનયો.
સુલતાન ગીઝનવીને તબ પએરવી કરાઇ,
હાજી મંગલુરી શાહકી ખાસી જગા બનાઇ;
કયા નુર હએ અલ્લાનુર હકને સો દી બડાઇ,
મએં હું ગરીબ આજીઝ કરયો મદદ ઇલાહી—સુનયો.
સંગેમરમરકે પાટ લેકર ઉસકો વહાં ખુદાઇ,
તારીખ જંગકી સારી ફારસીમને લીખાઇ;
રોઝે અંદર હજીકે સુલતાનને રખાઇ;
પતથ્થરકી વાવ વાંપર સુલતાનને ખુદાઇ—સુનયો.
કયા ગરતબા ઉન્હોકો ખાલીકને જો દીયા હએ;
દો ભાઇને ફતાહકી નામ હશરતક રહા હએ;
તુરબત ઉન્હોંકી ખાસી સુલતાનને બધા હએ,
જાફર અને મુઝફ્ફર મસજીદ વાં બની હએ—સુનયો.
વોહથા ગરીબ ધાંચન આજીઝ જો બાઇ "પુરી"
હકને ઉસે નવાઝા રૂતબા મીલા હએ નુરી;
હકતાલા જીસકો ચાહે દેતા હએ યેહ સબુરી,
ગુંબજ બંવાકે અંદર રોશનાઇ કીતી પુરી—સુનયો.
ઉસ કાગસે જો ફારીગ સુલતાન જબ હુવા હએ,
આકર શહેરકે અંદર સામાં સફરકા કીયા હએ;
રાજા મીસાડ અંદર યુંકર સો કહે રહા હએ,
હાજીને ઉસકે ઉપર લાનત બહોત કીયા હએ—સુનયો.
હાજીકો ઉસ વકતમેં રાજા જવાબ દેતા,
કલમા નબીકા કહેતા શાબીત ઇમાન રહેતા;
રહેતા મકામ કાયમ કુયુંકર જમા સો ખોતા,
મારા કલમ ખુદાને હોવે બગએર ન રહેતા—સુનયો.
યા રબ મેરી દોઆ યેહ હરદમ કુબુલ કીજે;
આખીર વકતકે ઉપર કલમા સો યાદ દીજે;

વાલીદ મેરે ગુઝર ગએ જન્નત નસીબ કીજે:
તેરે તબીકો ફઝલત મેરે દીલોમેં દીજે—સુનયો.
સુલતાન ગીઝનવીને ફેર મામેલત યું કીતી,
પટનકી ફુઓજદારી સો મીઠેખાંકો દીની;
કીતની ફુઓજ લેકર તાએ ઉન્હોંકો કીતો,
માલીક હુએ મીઠેખાં સરપાવ ઇન્હોંકો દીતી—સુનયો.
સુલતાનશાહકે શાથી દો સેખથે સીદીકી.
ઉનકો દીયા ખુદાને અપના ઇશક હકીકી,
સબ મુનકરોંકો મારે રહેને દીયા ન બાકી,
ફરજંદ અબાબકરકે તહકીથે રફીકી—સુનયો.
સુલતાનને ઉન્હોપર યું મેહેરબાની કીતી,
પટનકે શહેર અંદર જાગા ઊન્હોંકો દીતી;
સુલતાનને ઊંન્હોકો પરવહ સમુલી કીતી,
પટનકે પરગનેકી ઉનકો કઝાત દીતી—સુનયો.
સોપી કઝાત જીનકો કયા નામથા ઉન્હોંકા,
"શેખ જલાલુદીન લુકમાન" સબ કરમથા ઉન્હોંકા,
ભાઇ સગેથે દોનાં માબાપ એક ઊન્હોંકા,
સીપરશ નવે મુસલમાં રહેના હુવા ઇન્હોંકા—સુનયો.
રીપરશ યુકર પટનકી બાદશાહને કી તયારી,
કર કુચકા નકારા નીકલી હુએ ફુઓજ સારી:
અસવાર ઔર પએદલ કીતી ઉન્હોં તયારી,
લી હાઝરી ઉન્હોંકી ગઈ ફુઓજ કીતની મારી—સુનયો.
બખશીકો હાઝરીપર ઉસ વકત લે બોલાયા,
ગીઝની સીતી ચડેથે તબકા શુમાર લાયા:
મરહુમ હુએં સવાલાખ ઇતના નઝરમેં આયા,
દફતર ઉપર ચડાકે સુલતાનકો સુનાયા—સુનયો.
સુલતાન કર ખુશાલી ઘરકી તરફ સીધાર,
મંગલુરમેં સો આકર મુશરીક કીતનેક મારે;
દે કરકે ભોગ "દેરાજી" કો બચાએ સારે,
હોતા હુએ કુચ દાયમ ગીઝની તરફ સીધારે—સુનયો.
બારા બરસ ગુઝરગએ ખુશહાલ લોગ સારે;
રસ્તેમેં શહેર "જેસલ" આકર મુકામ કીધારે;
બાકી રહેથે રાજા આકર ભીલે હુએં સારે,
કીતને હુએ મુસલમાં કીતને ગએં મારે—સુનયો.

ચલ કુચક્કા નકારા ઉસદમ સો ફેર બજાએ,
કરતેથે બહોત ખુશાલી ગીઝની નઝર દીખારે;
બારે મહીને ગુઝરે ક્હેતે ઝબાંસે સારે,
જીતેકો હુએ ખુશાલી મરગએ સો હુએ બેચારે—સુનયો.
એક સાલ શહમે ગુઝરા ગીઝનીમેં જાકે બએઠે,
સુલતાન ગીઝનકી શાહ જાકે તખ્તપર બએઠે;
સાંથે સબે મીલનકો હોકર ચલે એખઠે;
બાજે હુએં શાદીયાને ખુશહાલ હોકે બએઠે—સુનયો.
સુલતાન પાદશાહને શુકરગુઝારી કીતી,
લાખોં રૂપૈકી ખએરાત હાથોંસે બાંટ દીતી;
શુરફા જીતે મુએથે તદબીર ઊંનકી કીતી,
કંઇ લીખદીએ વઝીફાં નકદી ધરોંકો દીતી—સુનયો.
એકરોઝ મીઠેખાંકે દીલપર યું વહમ આયા,
દેખના દેવલકો જાકે કએસા વોહ હુએ બનાયા;
દેવલકે દેખનેકો ચલકર મીઠેખાં આયા,
દેખા હુએ હીરકે સારા પથ્થર નઝરમેં આયા—સુનયો.
જીસ વકતપર યેહ દેવલ લગાથા જારી,
દેખા નજુમીયાંને ગસ લે ઝમીંપે મારી;
નીકલા નજુમમેં યું દેવલપે વાત ભારી,
ઉસકો તોડે મીઠેખાં કીતી હુએ બાત સારી—સુનયો.
રાજાને બાત સુનકર દીલપર યેહ વલમ લાયા,
દરીયાકી ખાર મીઠા રાજા નઝરમેં લાયા;
ડેરેકી કર મરામત રોગન કીયા પીલાયા,
જો "મીઠે ભંગ" સુનાથા ઉસએં તમામ લીખાયા—સુનયો.
દેવલ મીઠેખાં દેખતે એક પાટ ત્યાં આગઇ નઝર,
ઊસમેં લીખાથા "મીઠે ભંગ" વો વાંચકર કીતી નઝર;
મુનજહ નામસે પડતા હુએ તો યેહ તોડકર કરના ગુઝર;
કીતા હુકમ બેલદારપર દેવલકે તઇ પાડો ફજર—સુનયો.
દેવલકો લાગે પાડને તબ કારીરોંકે દીલ જલે,
દેવલકે ફેર અપસોસમે લડનેકેતઇ ફીરકર ચલે;
કઝયા મીઠેખાંસે કીયા મારકર મસાનોમેં જલે,
ચલથા નહીં ઉનકા સો કુછ કલમા નહીં આખીરપડે—સુનયો.

ઉન કાફીરોંકો માર કર બએઠે મીઠેખાં નામવર,
કઇ મુનકરોં માર પડે લુંટે ઉન્હોંકે ખુબ ઘર;
પએસા રૂપે અશરફી કીતા જમી યું સારા ઝર,
સબ દુશ્મનોંકો મારકર પટનકો અબ કીતા હએ સર—સુનયો.
કીસ્સા પટન પરભાસકા કીતા હએ અબ સારા જમા,
ખુશ બએતપર મએને લીખા કીતાહએ સબ મુદ્દા તમા;
શાબાનકી ચવ્વીસવીં વોહ રોઝથા ધ્દે જુમા,
યેહ સાંચી સબી સુનકર નકરયો કુછ ગુમાં—સુનયો.
ગુઝરે નબીકો ચારસો સતરે બરસ પહોંચેથે જગ;
ઉસ વકતમેં કબ્ઝા કીયા પટન ઉપર બાદશાહને જગ;
યેહ જગ નામેકી જો સન તુમકો સુના દીતી મએં સબ,
યેહ કીસ્સા સુનકર સબજને યારો નહોના તુમ અજબ—સુનયો.
ઇસલામ દીં કાયમ કીયા મુનકર ગએ મારે વે તબ,
કાફીર બડેથે બેહરમ ઇમાનબી લાએ ન તબ;
ઉપર સબીકે ઝુલમકર ફીઆર હોગએ સબકેસબ,
હાજી મંગલુરીશાહને કયા હીકમતમાં કીતી અજબ—સુનયો.
કીસ્સા પટન પરભાસકા યારો યહાં કીતા તમામ,
પડયે ઇસે સબ મોમીનાં કયા ખુબ હએ નાદર કલામ,
બએઠે નબીપર સબ જને પડયો દરૂદાં સુબ્હો શામ.
બાલે નબીપરબી સદા ભેજો દરૂદાં વસસલામ—સુનયો.

તમામ શુદ.

नपुंषकानंदमंदार.

कामकुतुहल.

મુળ સહિત ગુજરાતી ભાષાંતર.

કિમ્મત ૮ આના ટ૦ ખ૦ ૩ આના.

ભાગ ૧ લો. આ પુસ્તક પુશ્કળ પ્રાચીન ગ્રંથોનું મંથન કરી સંગ્રહ કર્યો છે. તેમાં જન્મથી તેમ કેટલાક રોગોથી હીનવીર્ય (નપુંશક) પણું પ્રાપ્ત થાય છે તેવા રોગનું સંપૂર્ણ નિદાન તેમજ તે ઉપર ત્રાગાક સેહલાઇથી બની શકે તેવાં ચુર્ણ, ગુટીકા, અવલેહ, ઘૃતો, પૌસ્ટિક પ્રયોગો વિગેરેનો સંગ્રહ કર્યો છે તેથી કામક્ષોતવ ધાતુક્ષીણ, સ્વપ્નાવસ્થા, પ્રમેહ પ્રદર વિગેરે સ્ત્રી પુરૂષોના વિકટ રોગોમાટ

બહુજ ઉપયોગી છે, તેથી આ પુસ્તક પ્રત્યેક ગૃહસ્થોને સંગ્રહ કરવા યોગ્ય છે. સુંદર છાપ, ઉત્તમ કાગળ અને મનોહર બાંધણું છે.

ભાગ ૨ જો. આ પુસ્તકમાં નપુંસકતા, અને કમતાકાતને દુર કરવાના અકસીર ઇલાજ રૂપ ઘણાજ પૈષ્ટિક પાકનું બયાન ભણવામાં આવેલુંછે. તેમજ મદનાંકુશના (ઇંદ્રિની) શિથિલતા (હસ્તદંડી) હસ્તકર્મ દોષ નાશ કરવાના તથા મદનાંકુશની વૃદ્ધિ સ્થગતા કરવાના અને સ્ત્રીઓના રોગ પ્રદરનાશક વિર્ય સ્થંભન–આદિ અનેક અનુભવિ પ્રયોગો સેહેજમાં થઇ શકે તેવા અને તે સાથે પુનાની દવાઓ પણ દાખલ કરવામાં આવેલછે. **તિલા લેપ પટી** વીગેરે ઉપયોગી બાબતોથી ભરપુર પુસ્તક છે.

બીરબલ અને બાદશાહ

ની અપુર્વ ગમ્મત સાથે જ્ઞાન આપનારી વાર્તાઓ.

ભાગ ૧—૧૨ સુધી.

પ્રત્યેક ભાગની કિં. ૨ આના. ટ૦ ખ૦ અરધો આનો.

સુબોધનો સાગર, ચતુરાઇનો ચોરસ, હાસ્યનો હોજ, ગમ્મતની ગુલાબદાની, વાકય વિનોદનું વીલાસસ્થાન, વાંચન કળા પ્રાપ્ત કરવાનું વાંચનગૃહ અને શિક્ષા સંપાદન કરાવનાર શિક્ષક રૂપ વાર્તાઓનો ભંડાર કે જેમાના દરેક વારતા શોખાલાઓને આનંદ, રસિક જનોને રસિકતા, પ્રેમીજનોને પ્રેમાનંદ, ઉદાર જનોને અહલાદ, સમજુ જનોને શાંતિ અને ગમાર લોકોને વખતોવખત ગમ્મત સાથે જ્ઞાન આપનાર છે. જેનું અલંકારીક સહેલી અને સરલ ભાષામાં રસિક લેખકના હાથથી લખાણ કરાવી વિશેષ લોભ ન રાખતાં માત્ર વાચન શોખ વધવાના અને દરેક વર્ગના મનુષ્યો સહેલાઇથી ખરીદી શકે તેવા હેતુથી તે વાર્તાઓના ન્હાના ન્હાના ભાગ પાડી બહુજ ટુંકી કીમત રાખેલ છે માટે વ્હેલા વ્હેલા ખરીદો, વાંચો, વિચારો અને આનંદરસ લઇ પુનઃ ખરીદવા તમારા મિત્રોને આગ્રહ સહિત ભલામણ કરો.

સરનામું.

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુટે. બુકસેલર.

પુસ્તકાલય—અમદાવાદ.

હુન્નર સાગર.

નિરૂદ્યમીને ઉદ્યમી અને નિર્ધનને ધન-વાન બનાવનાર.

૨૦૦૦ હુન્નરોનો સંગ્રહ.

કિમ્મત રૂ. ૧ ૮૦ ખ૦ ૨ આના.

આપણો દેશ હુન્નરમાં સાંપ્રતકાળમાં પછાત પડવાથી અધગાવસ્થા ભોગવે છે. અને યુરોપ-આદિ પાશ્ચિમાત્ય દેશ હુન્નરમાં આગળ વધવાથી સર્વ પ્રકારે આગળ વધી અવર્ણનીય સુખ સંપાદન કરે છે. આપણા દેશમાં હુન્નરોનો વિશેષ પ્રચાર થાય અને પરદેશી મોહક વસ્તુ ઉપર મમતા અટકાવવાના હેતુથી ભગીરથ પ્રયત્ન કરી આ પુસ્તકને પ્રસિદ્ધિમાં મુકવામાં આવ્યું છે. આજ પર્યન્ત ઘણા ઘણા લેખકોએ હુન્નર વિષે લેખો લખીને પુસ્તકના આકારમાં બાહાર પાડેલા છે. પણ તે બધા એક બીજા ઉપરથી સહેજ ફેરફાર થઇને લખાયલા છે. પણ આમાં તેમ ન કરતાં ઘણાજ સારા અને સહેલાઇથી બની શકે તેવા બે હજાર હુન્નરોનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. આની સમાનતા આજકાલ ગાડરીયા પ્રવાહ પ્રમાણે પ્રકટ થતાં હુન્નરોનાં પુસ્તકો કરી શકે તેમ નથી. ગુજરાતી ભાષામાં હુન્નરનાં જેટલા પુસ્તકો લખાયલાં છે તેમાં આ પુસ્તક સર્વોતમ પણાની પ્રતીતિ આપે છે, એમાં પ્રતિ સ્પર્દ્ધિથી પણ ના કહી શકાય તેમ નથી. આમ હોવાથી આ ગ્રન્થનો આર્ય પ્રજા એક સરખી રીતે લાભ થઇ શકે, અને આપણા આર્યાવૃતમાં હુન્નરનો પુનરોદ્ધાર થાય એ જીજ્ઞાસા આજ લાંબો સમય થયા મારા હૃદય મન્દિરમાં થયા કરતી હતી, તે ઈચ્છા પ્રભુકૃપાએ પાર પડી છે. ભાષા શુદ્ધ અને સરળ રાખવામાં આવી છે. જે વડે લાખો રૂપીઆ સંપાદન કરી શકાય એવાં અમુલ્ય પુસ્તકની કીમત વિશેષ દ્રવ્ય લોભ ન રાખતાં પ્રથમ બે રૂપીઆ હતી છતાં પુસ્કળ પ્રચાર કરવા માટે હાલ માત્ર ૧-૪-૦ રાખવામાં આવેલ છે. માટે આવી સોનેરી તક ગુમાવતા નહિ. અને સ્વદેશાભિમાની લાગણી હૃદયમાં લાવી લ્યો. આ હુન્નરનો ખજાનો ! અને તે વડે શ્રી તથા કીરતી સંપાદન કરી અક્ષય સુખ મેળવી અખન્ડ કીરતી સંપાદન કરો. એજ **सुज्ञेषु किंबहुना**